A bronze statue of a man, likely a miner or worker, wearing a cap and a jacket. He is looking upwards and holding a lantern in his right hand. The statue is set against a blue sky with some clouds.

Marian Gabrowski

Ludzie, miejsca
i wydarzenia
upamiętnione
w Polkowicach
po 1945 roku

LUDZIE, MIEJSCA
I WYDARZENIA
UPAMIĘTNIONE
W POLKOWICACH
PO 1945 ROKU

MARIAN GABROWSKI

LUDZIE, MIEJSCA
I WYDARZENIA
UPAMIĘTNIONE
W POLKOWICACH
PO 1945 ROKU

NAKŁADEM WŁASNYM AUTORA
POLKOWICE 2024

Copyright © by Marian Gabrowski, Polkowice 2024

Wydawca:

Marian Gabrowski
marian.gabrowski@gmail.com

Okładka:

Przodowy Czaja sprzed Zakładów Górnictw Rudna
(patrz też strona 121).

Tekst, zdjęcia, opracowanie graficzne, projekt okładki, skład:
Marian Gabrowski

Zdjęcia do publikacji wykonane zostały w marcu i kwietniu 2024 roku.

ISBN 978-83-968499-4-6

Spis treści

Wstęp.....	7
1. 20-lecie powstania KGHM ZANAM.....	9
2. 25 października 2022 roku.....	11
3. 740 lat Polkowic.....	13
4. Aby służba mieszkańcom.....	15
5. Arkady Fiedler.....	17
6. Bohaterom Honorowym Dawcom Krwi.....	19
7. Bractwa Kurkowe.....	21
8. Cesarz Napoleon Bonaparte.....	23
9. Cmentarz.....	25
10. Dąb Katyński.....	27
11. Dąb Pokoju.....	29
12. Dąb Wojtek.....	31
13. Dęby Pamięci.....	33
14. Dęby Samorządności.....	35
15. Do roku 1945 znajdował.....	37
16. Dom Strzelca.....	39
17. Dziękujemy naszym bohaterom!.....	41
18. Dziękujemy za Solidarność.....	43
19. Dzwon Jan Paweł II.....	45
20. Dzwon Matka Boża Królowa Polski.....	47
21. Dzwon Święty Juda Tadeusz.....	49
22. FLT-Metall.....	51
23. Glinianki.....	53
24. Górnik.....	55
25. Górnikom Polskiej Miedzi.....	57
26. Hildegarda Morgenroth.....	59
27. In memoriam Reuter.....	61
28. Ja jestem.....	63
29. Jan Paweł II.....	65
30. Jan Wyżykowski.....	67
31. Janowi Wyżykowskiemu.....	69
32. Na pamiątkę jubileuszu 40-lecia.....	71
33. Kapsuła Czasu.....	73
34. Konrad I Głogowski.....	75
35. Kornel Makuszyński.....	77

36. Kościół miejski św. Sebastiana.....	79
37. Ławka św. Sebastiana.....	81
38. Maria Skłodowska-Curie.....	83
39. Misje święte.....	85
40. Mural 1918-2018.....	87
41. Na chwałę Boga i pozytek.....	89
42. Na pamiątkę 60-lecia.....	91
43. Na pamiątkę Miedziowych Spotkań z.....	93
44. Na pamiątkę Wielkiego Jubileuszu.....	95
45. Nadanie Polkowicom praw miejskich.....	97
46. Ojciec Święty Jan Paweł II.....	99
47. P.C.U.Z.....	101
48. Pamiątka jubileuszu 600-lecia.....	103
49. Polaków Golgota Wschodu.....	105
50. Polkowice 50.....	119
51. Prawda jest niezmienna.....	121
52. Sanctum Sebastianum.....	123
53. Sickte – Polkowice.....	125
54. Szkole Podstawowej nr 2.....	127
55. Przyszłość jest z miedzi.....	129
56. Święta Barbaro.....	131
57. Święty Florian.....	133
58. Święty Sebastian.....	135
59. Tu zginął Piotr Kidoń.....	137
60. W 25 rocznicę powstania kopalni.....	139
61. W dniu 17 grudnia 1981 roku.....	141
62. W hołdzie Józefowi Piłsudskiemu.....	143
63. W hołdzie Maciejowi Ratajowi.....	145
64. W hołdzie Polakom wygnanym.....	147
65. W hołdzie poległym na zesłaniu.....	149
66. W świętym Roku Jubileuszowym.....	151
67. W tym miejscu.....	153
68. Wagonik górniczy.....	155
69. Wiatrak holenderski.....	157
70. Wiatrowskaz 1993.....	159
71. X Polkowickie Dni Teatru.....	161
72. Z inicjatywy młodzieży szkolnej.....	163
73. Z okazji 50-lecia odzyskania.....	165
74. ZG Rudna.....	167

Wstęp

Inspiracją dla podjęcia próby odszukania polkowickich upamiętnień była dla mnie książka Włodzimierza Dąbrowskiego „Ludzie, miejsca i wydarzenia upamiętnione we Wrocławiu 1945-2009”. W pewien sposób włączony zostałem w przygotowania do kolejnej edycji tego wydawnictwa.

Przy tej okazji zadałem sobie pytanie: gdzie w Polkowicach, których jestem mieszkańcem od dwudziestu jeden lat, znajdują się tego typu upamiętnienia oraz ile ich jest?

Postanowiłem odwiedzić wszystkie te miejsca. W ten sposób udało mi się odnaleźć kilkadziesiąt upamiętnień ujętych w niniejszym opracowaniu.

Przedstawiam tu obiekty powstałe po 1945 roku; te wcześniejsze warte są moim zdaniem osobnego opisu. Zdecydowałem też, że pominę współczesne obrazy i figury świętych, jakie zlokalizowane są w polkowickich kościołach. Wyjątek stanowią jedynie dwie wolnostojące rzeźby Chrystusa, umiejscowione w sąsiedztwie świątyń. Zamieszczam tu też opisy wybranych tablic informacyjnych, ustawionych w miejskich parkach, gdyż zawarte na nich informacje w pewnym stopniu czynią z nich upamiętnienia.

Przypuszczam, że dla wielu mieszkańców miasta, podobnie jak i dla mnie, liczba takich obiektów może być zaskakująca, gdyż niektóre z nich są niemalże całkiem nieznane.

Marian Gabrowski

Polkowice, 4 maja 2023 roku

1. Ładowarka w roli upamiętnienia rocznicy powstania jej producenta.

1. 20-lecie powstania KGHM ZANAM

Przy ul. Kopalnianej znajduje się nietypowe upamiętnienie 20-lecia powstania firmy KGHM ZANAM. Obok wyeksponowanej ładowarki umieszczono następującą tablicę pamiątkową:

2003-2023

20-lecie powstania KGHM ZANAM

28 kwietnia 2003 roku Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników podjęło decyzję o połączeniu Dolnośląskiej Fabryki Maszyn Zanam i Zakładów Mechanicznych LEGMET. 6 czerwca 2003 roku Sąd zarejestrował nowy podmiot, tym samym rozpoczęła działalność spółka pod nazwą Dolnośląska Fabryka Maszyn ZANAM-LEGMET. W czerwcu 2013 roku spółka DFM ZANAM-LEGMET zmieniła nazwę na KGHM ZANAM, aby podkreślić związek z miedziowym potentatem.

Ładowarka Kołowo Przegubowa LKP-0401

wyprodukowana w KGHM ZANAM S.A. jako numer 001/2005, jest pojazdem z linii produktów ładowarek, dedykowanych na potrzeby Zakładów Górnictwa; ładowność 2m³/40kN; masa całkowita 11 950 kg.
Historia KGHM ZANAM S.A. jako producenta maszyn górniczych to dwutorowy rozwój dwóch podmiotów: legnickiego LEGMET-u (utworzonego 1 października 1966 roku) oraz polkowickiego ZANAM-u (rozpoczął działalność 1 stycznia 1974 roku jako Centralne Warsztaty Remontowe, kontynuował ją od 1 lutego 1976 roku jako Zakłady Naprawcze Maszyn ZANAM, by 1 kwietnia 1997 roku zmienić nazwę na Dolnośląską Fabrykę Maszyn ZANAM).

W ciągu ostatnich 20 lat KGHM ZANAM S.A. dostarczył 1 895 samojezdnych maszyn górniczych do zakładów górniczych KGHM Polska Miedź S.A.

Najcięższa z wyprodukowanych maszyn waży 48,6 t.

3. Tablica pamiątkowa zamontowana nad drzwiami wejściowymi zlokalizowanymi w zachodniej elewacji ratusza.

2. 25 października 2022 roku...

Tablica zamontowana jest nad drzwiami wejściowymi zlokalizowanymi w zachodniej elewacji ratusza.

25 PAŹDZIERNIKA 2022 ROKU
RADA MIEJSKA W POLKOWICACH,
NA WNIOSZEK BURMISTRZA POLKOWIC
ŁUKASZA PUŹNIECKIEGO,
USTANOWIŁA HERB POLKOWIC
OPARTY NA PODSTAWACH HERALDYCZNYCH,
DZIEJACH TEGO MIASTA
I TRADYCJI DOLNEGO ŚLĄSKA

4. Tablica upamiętniająca ustanowienie herbu Polkowic.

5. Budynek dawnej stacji kolejowej w Polkowicach.

3. 740 lat Polkowic...

Tablica przykręcona jest do zamurowanej wnęki okiennej w przybudówce zlokalizowanej na prawo od drzwi wejściowych do budynku dawnej stacji kolejowej przy ul. Brackiej 1.

- * 740 LAT POLKOWIC
- * 378 LAT BRACHTWA KURKOWEGO
- * 105 LAT KOLEI POLKOWICKIEJ
- * 80 LAT POLSKIEGO RADIA
- * 75 LAT POLSKIEGO ZWIĄZKU KRÓTKOFALOWCÓW
- * 60 LAT POWROTU ZIEM ZACHODNICH

Polkowice, 17.04.2005

7. Tablica ustawniona przed południową pierzeją rynku.

4. Aby służba mieszkańcom...

Tablica zlokalizowana jest przed południową pierzeją rynku.

Aby SLUŽBA mieszkańcom była UCZCIWA,
a praca wykonywana z POŚWIĘCENIEM.

Rynek 24/I p.

W latach 1989-1990 pod tym adresem odbywały się spotkania
Komitetu Obywatelskiego Solidarność.

Był to oddolny ruch społeczny,
działający na rzecz demokratycznych reform
w naszej odradzającej się, wolnej Ojczyźnie.

W Polkowicach zrodził się z nadziei, wiary i troski o Polskę,
w jakiej trwała w latach 80' XX wieku wspólnota Duszpasterstwa Ludzi Pracy.

27 maja 1990 roku odbyły się pierwsze wolne wybory samorządowe.

Komitet Obywatelski Solidarność w Polkowicach wystawił 18 kandydatów.

Każdy z nich wygrał w swoim okręgu, zdobył mandat i wszedł w skład
liczącej 28 radnych Rady Gminy.

Po ponad 45 latach komunistycznej dyktatury,
w wyniku wyborów wyłonione zostały
suwerenne władze Gminy Polkowice.

Ku pamięci!

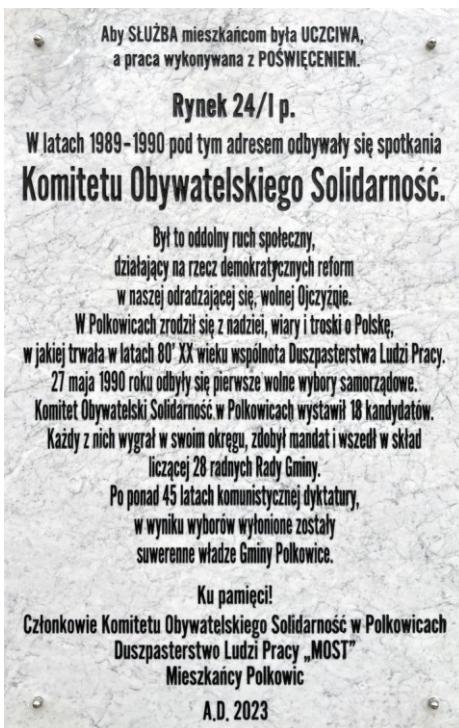
Członkowie Komitetu Obywatelskiego Solidarność w Polkowicach

Duszpasterstwo Ludzi Pracy „MOST”

Mieszkańcy Polkowic

A.D. 2023

8. Tablica pamiątkowa ustawiona przed jednym z budynków południowej pierzei rynku.

9. Popiersie Arkadego Fiedlera.

5. Arkady Fiedler

W Szkole Podstawowej nr 3 im. Arkadego Fiedlera przy ul. Bolesława Kominka 1 znajduje się popiersie jej patrona. Umieszczona na postumencie tabliczka głosi:

Arkady Fiedler
(1894 - 1985)
pisarz, podróżnik

Na ścianie po lewej umieszczono cytat:

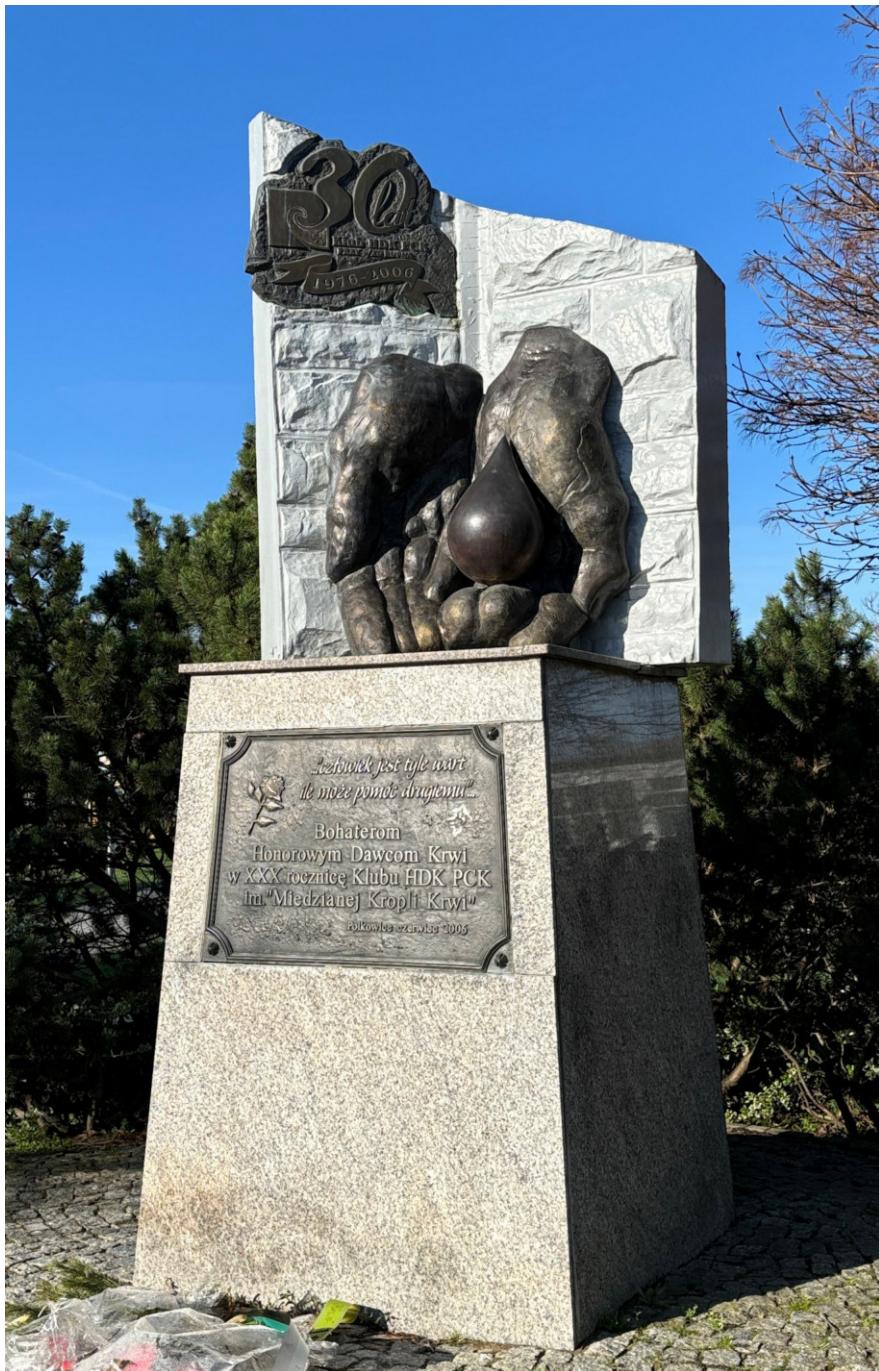
„Świat mnie wabił”

po prawej:

“Od dzieciństwa
lubiłem słońce, zieleń
i patrzenie w dal”
A. Fiedler

10. Tablica zamontowana na postumencie.

11. Pomnik poświęcony dawcom krwi.

6. Bohaterom Honorowym Dawcom Krwi

Pomnik ustawiono w centrum Placu im. Honorowych Dawców Krwi. Na cokole zamontowana jest tablica z następującą treścią:

..."człowiek jest tyle wart
ile może pomóc drugiemu"...

Bohaterom
Honorowym Dawcom Krwi
w XXX rocznicę Klubu HDK PCK
im. "Miedzianej Kropli Krwi"
Polkowice czerwiec 2006

U góry po lewej plakietka z napisami:

30 lat
Klub HDK PCK
PRZY o/ ZG RUDNA
1976-2006

12. Tablica umieszczona na cokole pomnika.

13. Tablica z Parku Brackiego.

7. Bractwa Kurkowe

Tablica ustawiona w Parku Brackim.

PARK BRACKI GMINA POLKOWICE Serce Zagłębia Miedziowego BRACTWA KURKOWE

Bractwa strzeleckie (w Polsce znane jako bractwa kurkowe) rozpowszechniły się w całej Europie w średniowieczu. Powstawały jako zhierarchizowana gildia rzemieślników, wyznaczonych do obrony swojego odcinka murów miejskich. Aby być w stałej готовości do działania, miasta organizowały okresowe ćwiczenia członków bractw w strzelaniu do celu. Najczęściej był nim wiatrowskaz na ratuszowych wieżach, zwany potocznie kurem¹. Stąd też polska nazwa bractw kurkowych. W czasach nowożytnych tradycje brackie są kontynuowane. Polskie bractwa kurkowe zrzeszone są w Europejskim Stowarzyszeniu Strzelców Historycznych (EGS) międzynarodowej organizacji liczącej około 3 mln członków.

Zdjęcia ze zbiorów Grzegorza Kardysia.
polkowice.eu | fb: @polkowice

14. Tablica przypominająca historię Bractw Kurkowych.

1 Wydaje mi się, że nazwa bractwa rzeczywiście pochodzi od kura, który był celem do którego strzelano, jednak nie był to kur zlokalizowany na szczycie najbardziej reprezentacyjnego budynku w mieście, lecz drewniana figura koguta (czyli kura) umieszczona na szczytce wysokiej żerdzi (patrz: M. Ordylowski, *Z dziejów Bractw Kurkowych w Polsce*, [w:] Prace Naukowe. Kultura Fizyczna 2, rok 1999, s. 52).

15. Miniatura park zlokalizowany u zbiegu ul. Targowej i ul. Głogowskiej, gdzie wśród płyt chodnikowych znajdują się metalowe tablice z napisami.

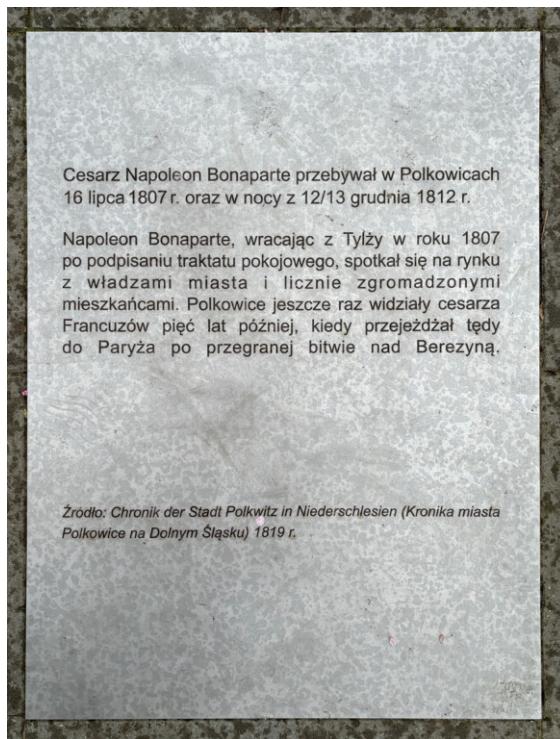
8. Cesarz Napoleon Bonaparte...

Tablica jest jedną z dwóch metalowych płyt z napisami, jakie znajdują się wśród płyt betonowych tworzących ścieżki miniaturowego parku u zbiegu ul. Targowej i ul. Głogowskiej.

Cesarz Napoleon Bonaparte przebywał w Polkowicach
16 lipca 1807 r. oraz w nocy z 12/13 grudnia 1812 r.

Napoleon Bonaparte, wracając z Tylży w roku 1807 po podpisaniu traktatu pokojowego, spotkał się na rynku z władzami miasta i licznie zgromadzonymi mieszkańców. Polkowice jeszcze raz widziały cesarza Francuzów pięć lat później, kiedy przejeżdżał tedy do Paryża po przegranej bitwie nad Berezyną.

Źródło: Chronik der Stadt Polkwitz in Niederschlesien (Kronika miasta Polkowice na Dolnym Śląsku) 1819 r.

16. Tablica wspominająca o pobycie Napoleona Bonaparte w Polkowicach.

17. Tablica informująca o lokalizacji dawnego cmentarza ewangelickiego.

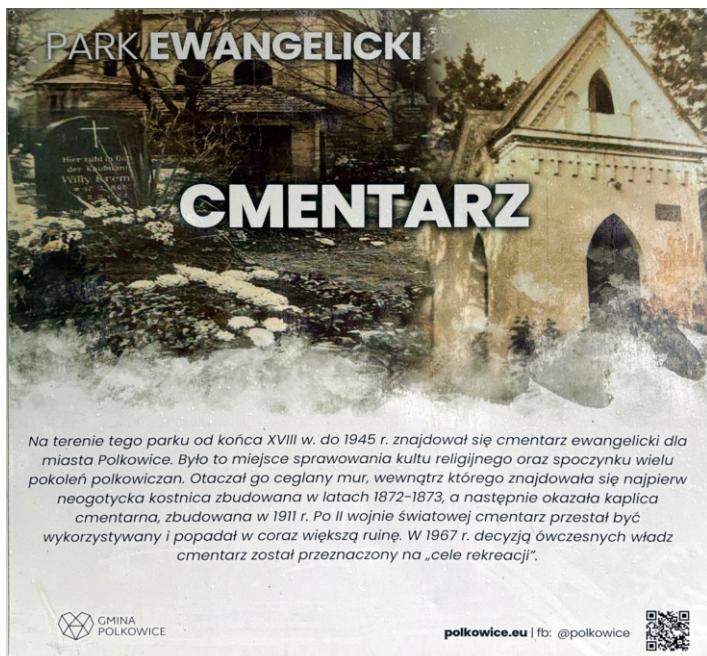
9. Cmentarz

Tablica zlokalizowana jest przy centralnej ścieżce Parku Ewangelickiego i przypomina o dawnym cmentarzu ewangelickim.

PARK EWANGELICKI CMENTARZ

Na terenie tego parku od końca XVIII w. do 1945 r. znajdował się cmentarz ewangelicki dla miasta Polkowice. Było to miejsce sprawowania kultu religijnego oraz spoczynku wielu pokoleń polkowiczan. Otaczał go ceglany mur, wewnątrz którego znajdowała się najpierw neogotycka kostnica zbudowana w latach 1872-1873, a następnie okazała kaplica cmentarna, zbudowana w 1911 r. Po II wojnie światowej cmentarz przestał być wykorzystywany i popadał w coraz większą ruinę. W 1967 r. decyzją ówczesnych władz cmentarz został przeznaczony na „cele rekreacji”.

GMINA POLKOWICE
polkowice.eu | fb: @polkowice

18. Tablica z Parku Ewangelickiego.

19. Dąb Katyński.

10. Dąb Katyński

Dąb rośnie za Szkołą Podstawową nr 4 im. Marii Skłodowskiej-Curie. Na zamontowanej przed drzewem tabliczce napisano:

DĄB KATYŃSKI
posadzony dla uhonorowania
majora artylerii
Feliksa Wróbla
s. Józefa, u. 06.09.1894r. w Bobowej
zamordowanego przez NKWD

Polkowice, 19.04.2010r.

20. Tablica przy Dębie Katyńskim.

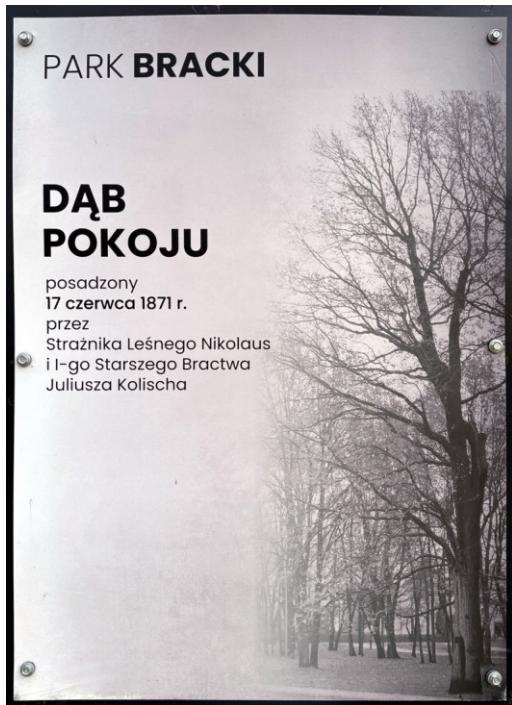
21. Dąb Pokoju.

11. Dąb Pokoju

Dąb Pokoju rośnie w Parku Brackim przy ul. Dąbrowskiego.

PARK BRACKI

DĄB
POKOJU
posadzony
17 czerwca 1871 r.
przez
Strażnika Leśnego Nikolaus
i I-go Starszego Bractwa
Juliusza Kolischha

22. Tablica przy Dębie Pokoju.

23. Dąb „Wojtek”.

12. Dąb Wojtek

Tablica zlokalizowana jest obok dębu posadzonego na terenie przyległym do Szkoły Podstawowej nr 3 im. Arkadego Fiedlera przy ul. Ociowskiej.

DĄB "WOJTEK"
WALCZĄCYM O NIEPODLEGŁOŚĆ
NASZA PAMIĘĆ

Poniżej dwa godła z napisami:

SZKOŁA PODSTAWOWA NR 3 im. ARKADEGO FIDLERA
W POLKOWICACH

oraz:

LASY PAŃSTWOWE

24. Tablica pamiątkowa przy dębie „Wojtek”.

25. Dęby Pamięci.

13. Dęby Pamięci

Tablica zlokalizowana jest w obok głazu znajdującego się pomiędzy dwoma dębami rosnącymi na terenie przyległym do Szkoły Podstawowej nr 3 przy ul. Oriosowej.

DĘBY PAMIĘCI

Pułkownika Józefa Henryka Wanata
Ur. 13.06.1894 w Wójtowej
Zamordowanego przez NKWD
w Katyniu w roku 1940
2989/250/WE/2010

Porucznika Józefa Burby
Ur. 30.01.1904 w Suwałkach
Zamordowanego przez NKWD
w Katyniu w roku 1940
003219/002520/WE/2010

26. Tablica pamiątkowa przy Dębach Pamięci.

27. Dęby Samorządności.

14. Dęby Samorządności

Tablica zamontowana jest do dużego głazu, ustawionego obok czterech dębów rosnących na Placu Wolności.

DĘBY SAMORZĄDNOŚCI POSADZONE DLA UPAMIĘTNIENIA 30. ROCZNICY ODRODZENIA SAMORZĄDU W POLSCE

KAMIL CIUPAK	ŁUKASZ PUŻNIECKI	CEZARY PRZYBYLSKI	ROMAN ROZMYSŁOWSKI
STAROSTA POLKOWICKI	BURMISTRZ POLKOWIC	MARSZAŁEK WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO	PRZEWODNICZĄCY RADY MIEJSKIEJ W POLKOWICACH

27 MAJA 2020

28. Tablica pamiątkowa
przy Dębach Samo-
rządności.

29. Upamiętnienie na terenie dawnego cmentarza ewangelickiego.

15. Do roku 1945 znajdował...

Pomnik zlokalizowany na terenie dawnego cmentarza ewangelickiego, u zbiegu ul. Legnickiej i ul. Ogrodowej. Na trzech blokach zamontowano trzy tablice: po lewej Róża Lutra (symbol reformacji protestanckiej), po prawej herb Polkowic, natomiast w centrum dwujęzyczna tablicę z następującą treścią:

DO ROKU 1945 ZNAJDOWAŁ SIĘ TUTAJ
EWANGELICKI CMENTARZ MIASTA POLKOWICE
TEN POMNIK PRZYPOMINA WSZYSTKICH LUDZI,
KTÓRZY ZOSTALI TU POCHOWANI

AN DIESEM ORT BEFAND SICH VOR 1945
DER EVANGELISCHE FRIEDHOF VON POLKWITZ
DIESES DENKMAL ERINNERT
AN ALLE MENSCHEN,
DIE HIER BEGRABEN LIEGEN

A.D. 2022

30. Tablica zamontowana na centralnym elemencie pomnika.

31. Tablica z Parku Brackiego.

16. Dom Strzelca

Tablica zlokalizowana w Parku Brackim, w sąsiedztwie ul. Dąbrowskiego.

PARK BRACKI GMINA POLKOWICE Serce Zagłębia Miedziowego DOM STRZELCA

Na terenie parku Bractwo miało swoją siedzibę - Dom Strzelca, miejsce ćwiczeń strzeleckich i spotkań towarzyskich.

Był to jeden z najokazalszych budynków w mieście, powstałych ze składek członkowskich Bractwa Strzeleckiego i służących ogólnemu mieszkaniu mieszkańców. Wewnątrz mieściła się m.in. obszerna sala restauracyjno-rozrywkowa oraz strzelnica sportowa z pięcioma stanowiskami. Obiekt przetrwał II wojnę światową, lecz później ulegał stopniowej dewastacji. Ostatecznie, decyzją komunistycznych władz miejskich, zburzono go w latach 70. ubiegłego wieku.

Zdjęcia ze zbiorów Grzegorza Kardysia.

polkowice.eu | fb: @polkowice

32. Tablica przypominająca o dawnym Domu Strzelca.

33. Mural na bloku przy ul. 3 Maja.

17. Dziękujemy naszym bohaterom!

Mural znajduje się na ścianie budynku zlokalizowanego przy ul. 3 Maja, koło Ronda Tadeusza Mazowieckiego. Ukazano tu strażaka, policjantkę i ratowniczkę medyczną w maseczkach ochronnych; ich cienie mają kształt postaci z kreskówek. Mural jest podziękowaniem dla tych, którzy walczyli z epidemią koronawirusa.

DZIĘKUJEMY NASZYM
BOHATEROM!

2020
GMINA
POLKOWICE
Serce Zagłębia Miedziowego

34. Widok zza ronda na blok z muralem.

DZIĘKUJEMY ZA

Solidarność

1980 - 2020

GMINA
POLKOWICE
Serce Zagłębia Miedziowego

35. Mural „Dziękujemy za Solidarność”.

18. Dziękujemy za Solidarność

Mural znajduje się na ścianie bloku przy ul. 11 Lutego.

DZIĘKUJEMY ZA
SOLIDARNOŚĆ
1980-2020

GMINA
POLKOWICE
Serce Zagłębia Miedziowego

Poniżej mała tabliczka z napisem:

Sfinansowano ze środków
KGHM Polska Miedź S.A.

36. Widok na budynek z muraliem „Dziękujemy za Solidarność”.

37. Dzwon Jan Paweł II.

19. Dzwon Jan Paweł II

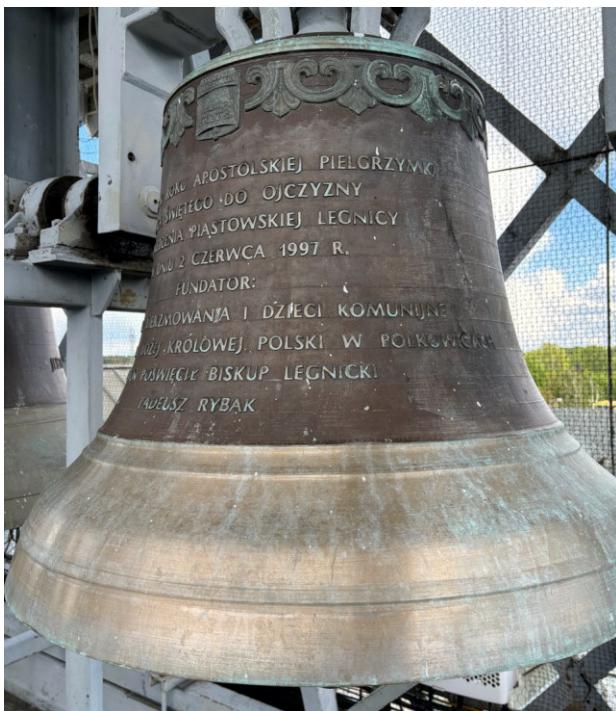
Na dzwonnicę kościoła pw. Matki Bożej Królowej Polski zawieszone są trzy dzwony, wszystkie mają sygnaturę JANUSZ FELCZYŃSKI ODLEWNIA DZWONÓW PRZEMĘŚL. Ich nazwy umieszczone są po stronie wschodniej, po zachodniej znajdują się informacje na temat fundatorów. Największy dzwon wisi po stronie południowej.

JAN PAWEŁ II PAPIEŻ-POLAK
"TOTUS TUUS"
-1997-

WYKONANO W ROKU APOSTOLSKIEJ PIELGRZYMKI
OJCA ŚWIĘTEGO DO OJCZYZNY
I NAWIEDZENIA PIASTOWSKIEJ LEGNICY
W DNIU 2 CZERWCA 1997 R.

FUNDATOR:

MŁODZIEŻ BIERZMOWANA I DZIECI KOMUNIJNE
Z PARAFII MATKI BOŻEJ KRÓLOWEJ POLSKI W POLKOWICACH
DZWON POŚWIĘCIŁ BISKUP LEGNICKI
TADEUSZ RYBAK

38. Napisy umieszczone na dzwonie Jan Paweł II.

39. Dzwon Matka Boża Królowa Polski.

20. Dzwon Matka Boża Królowa Polski

Środkowy z trzech dzwonów zawieszonych na wieży kościoła pw. Matki Bożej Królowej Polski przy ul. Kardynała Bolesława Kominka.

MATKA BOŻA KRÓLOWA POLSKI
JESTEM-PAMIĘTAM-CZUWAM
A.D. 1997

WYKONANO W DOWÓD WDZIĘCZNOŚCI

PANU BOGU

ZA DAR WOLNEJ OJCZYZNY

FUNDATOR:

GMINA POLKOWICE

KIEDY PROBOSZCZEM PARAFII BYŁ

KS. MARIAN KOPKO

DZWON POŚWIĘCIŁ BISKUP LEGNICKI

TADEUSZ RYBAK

40. Napisy umieszczone na dzwonie Matka Boża Królowa Polski.

41. Dzwon Święty Juda Tadeusz.

21. Dzwon Święty Juda Tadeusz

Dzwon zawieszony po północnej stronie wieży kościoła pw. Matki Bożej Królowej Polski przy ul. Kardynała Bolesława Kominka.

ŚWIĘTY JUDA TADEUSZ
-1997-

WYKONANO W PIĄTĄ ROCZNICĘ
POWSTANIA DIECEZJI
I W DWUDZIESTĄ ROCZNICĘ SAKRY BISKUPIEJ
1. BISKUPA LEGNICKIEGO
FUNDATOR: WIERNI I RADA BUDOWY KOŚCIOŁA
PARAFII RZYMSKO-KAT.
MATKI BOŻEJ KRÓLOWEJ POLSKI
W POLKOWICACH

42. Napisy umieszczone na dzwonie Święty Juda Tadeusz.

43. Nocne zdjęcie ukazujące wejście do siedziby firmy Mercus Logistyka..

22. FLT-Metall

Po lewej stronie od wejścia głównego do siedziby firmy Mercus Logistyka, oprócz kamienia z tabliczką „Kapsuła Czasu”, znajduje się tablica ukazująca dwa łączące się okręgi, ozdobione liśćmi laurowymi. W lewym możemy doszukiwać się napisów:

CU
POLSKA
KGHM
LUBIN

W prawym:

FLT-Metall
Handelsgesellschaft mbH

Poniżej obu okręgów:

1991
Rok założenia

Tablica upamiętnia fakt, że firma Mercus powstała właśnie w 1991 roku jako spółka joint-venture Zarządu Kombinatu Górnictwo-Hutniczego Miedzi w Lubinie oraz firmy FLT-Metall GmbH w Düsseldorfie.

44. Tablica upamiętniająca rok powstania firmy Mercus.

45. Polkowickie glinianki.

23. Glinianki

Tablica zlokalizowana na polkowickich gliniankach.

Glinianki

GMINA POLKOWICE Serce Zagłębia Miedziowego

Teren znany obecnie jako „Glinianki” znajduje przy historycznej drodze łączącej Polkowice z Biedrzychową. Do końca ostatniej wojny miejsce to nazywano Petschel, od nazwy lasu w którym się znajdowało. W miejscu tym do lat 30. ub. w. działała cegielnia miejska. Na miejscu nie tylko wypalano znakomitej jakości cegły, ale także wydobywano do ich produkcji glinę z wyrobisk po obu stronach drogi. W ciągu ok. 150 lat istnienia cegielni miejskiej w Polkowicach jej bramę opuściła ogromna ilość cegiel, z których budowano nie tylko w Polkowicach, ale także w Chocianowie, Głogowie a nawet we Wrocławiu. Kiedy pokłady gliny w Petschel wyczerpały się, wyrobiska zaczęły w naturalny sposób wypełniać się wodą. Wtedy w gronie rady miejskiej powstał pomysł na przeorganizowanie tego terenu na miejsce wypoczynku. W Petschel wytyczono aleje, postawiono ławki, nasadzono piękne i rzadkie gatunki roślin. Gliniane wyrobiska stały się miejscem rekreacyjnych spotkań niegdyśniejszych polkowiczan. Sam budynek cegielni miejskiej stał jeszcze do początku lat 80. ub. w. w miejscu, gdzie dziś znajduje się przepompownia Zakładu Hydrotechnicznego KGHM Polska Miedź.

www.polkowice.eu

46. Tablica przypominająca historię polkowickich glinianek.

47. Górnik z polkowickiego rynku.

24. Górnik

Wykonana ze spiżu postać górnika w mundurze galowym i czaku na głowie, siedząca na ławce przed południową elewacją ratusza. Postać ta została odsłonięta w 2017 roku w ramach obchodów 50-lecia przywrócenia Polkowicom praw miejskich.

Na szczycie nakrycia głowy górnika można dopatrzyć się informacji na temat daty powstania i autora:

2017 Cendlak

48. Informacja na temat daty powstania i autora postaci górnika.

49. Pomnik poświęcony „Górnikom Polskiej Miedzi”.

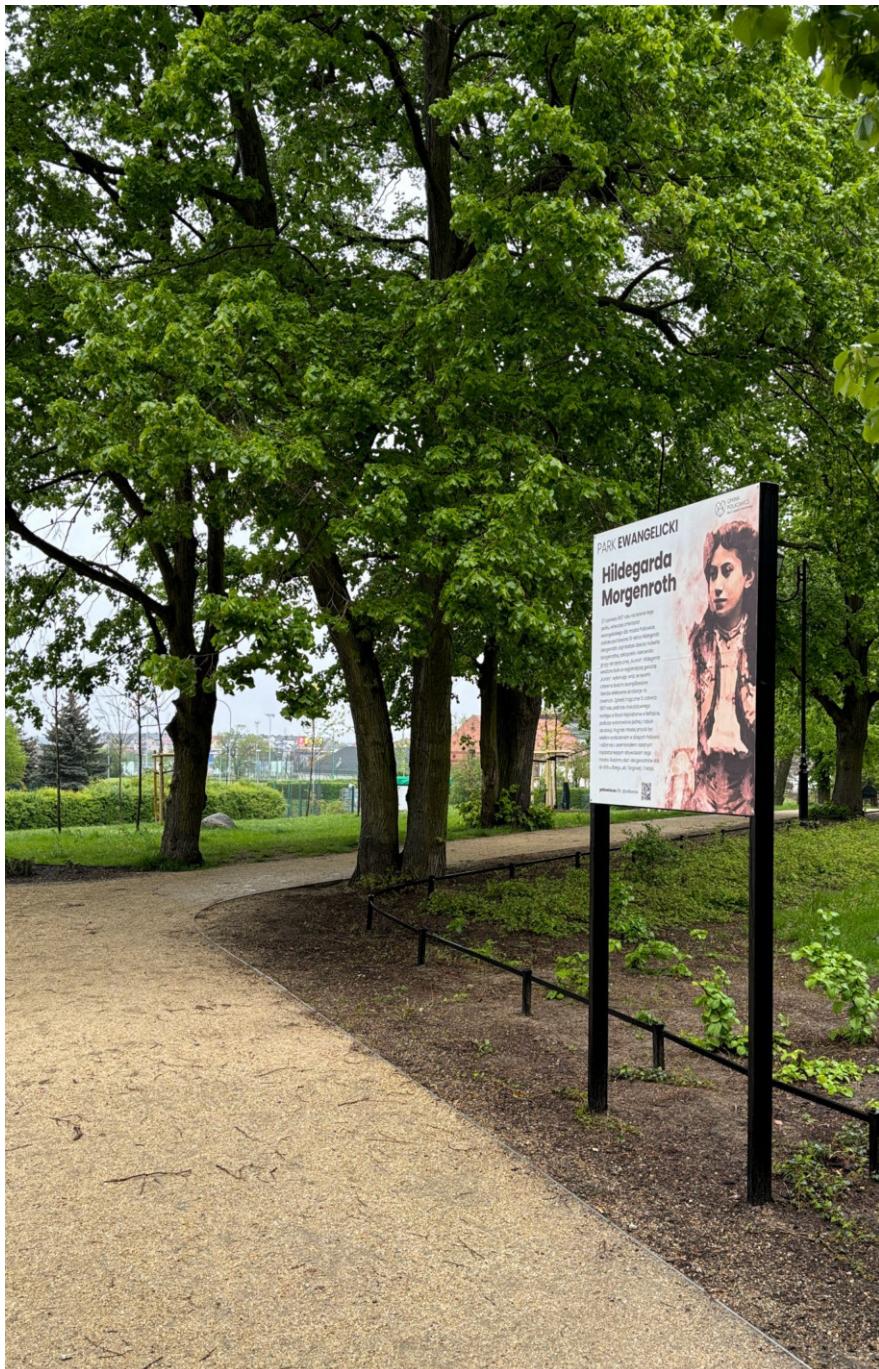
25. Górnikom Polskiej Miedzi

Pomnik zlokalizowany jest w północno zachodnim narożniku rynku. W górnej części kamiennego bloku umieszczono godło górnicze. Symbol też powtórzono na tablicy informującej, komu poświęcono monument.

GÓRNIKOM
POLSKIEJ
MIEDZI

50. Tablica umieszczona na pomniku poświęconym „Górnikom Polskiej Miedzi”.

51. Tablica z Parku Ewangelickiego.

26. Hildegarda Morgenroth

Tablica zamontowana przy jednej ze ścieżek w Parku Ewangelickim.

PARK EWANGELICKI GMINA POLKOWICE Serce Zagłębia Miedziowego Hildegarda Morgenroth

27 czerwca 1907 roku na terenie tego parku, wówczas cmentarza ewangelickiego dla miasta Polkowice, została pochowana 15-letnia Hildegarda Morgenroth, najmłodsze dziecko Huberta Morgenrotha, założyciela i kierownika grupy akrobacyjnej „Aurora”. Hildegarda uważana była za najjaśniejszą gwiazdę „Aurory”, wykonując wraz ze swoimi czterema braćmi skomplikowane i bardzo efektowne akrobacje na rowerach. Zginęła tragicznie 13 czerwca 1907 roku podczas charytatywnego występu w Royal Hippodrome w Belfaście, podczas wykonywania jednej z takich akrobacji. Pogrzeb młodej artystki był wielkim wydarzeniem w dziejach Polkowic i odbył się z ceremonią należnym najdostojniejszym obywatelem tego miasta. Rodzinny dom Morgenrothów stoi do dziś u zbiegu ulic Targowej i 3 Maja.

polkowice.eu | fb: @polkowice

52. Tablica z informacjami na temat Hildegardy Morgenroth.

53. Pomnik Schlagetera z zamontowaną po wojnie tabliczką pamiątkową.

27. In memoriam Reuter

Przy ul. Dąbrowskiego, naprzeciwko parku zlokalizowanego koło rynku, znajduje się pomnik Schlagetera. Upamiętnienie to powstało w latach przedwojennych, dlatego nie ujmuję go w niniejszym opracowaniu, obejmującym obiektu powstającego po roku 1945. Jednak w lewym dolnym rogu pomnika znajduje się mała tabliczka pamiątkowa, niewątpliwie zamontowana w latach powojennych.

In memoriam
REUTER
1868-1945

Przywołany tu Reuter to przedwojenny posiadacz dóbr ziemskich, z których pochodził kamień wykorzystany do budowy pomnika Schlagetera, a także ostatni właściciel zabudowań gospodarczych, przy których ustawiono ów głaz.

54. Tabliczka zamontowana na pomniku Schlagetera.

55. Pomnik Jezusa Chrystusa znajdujący się przy kościele pw. Matki Bożej Królowej Polski.

28. Ja jestem

Pomnik Jezusa Chrystusa znajduje się przy kościele pw. Matki Bożej Królowej Polski przy ulicy Kardynała Bolesława Kominka.

„JA JESTEM”
J 8,24.28.58.

JEZUS CHRYSTUS
KRÓL I PAN
CAŁEGO ŚWIATA
I POLSKI
XXV-LECIE PARAFII
MATKI BOŻEJ KRÓLOWEJ POLSKI
POLKOWICE *A.D.* 1991-2016

WDZIĘCZNI PARAFIANIE

56. Tablica umieszczona na pomniku.

57. Popiersie św. Jana Pawła II przy wejściu do budynku parafii pw. Matki Bożej Królowej Polski.

29. Jan Paweł II

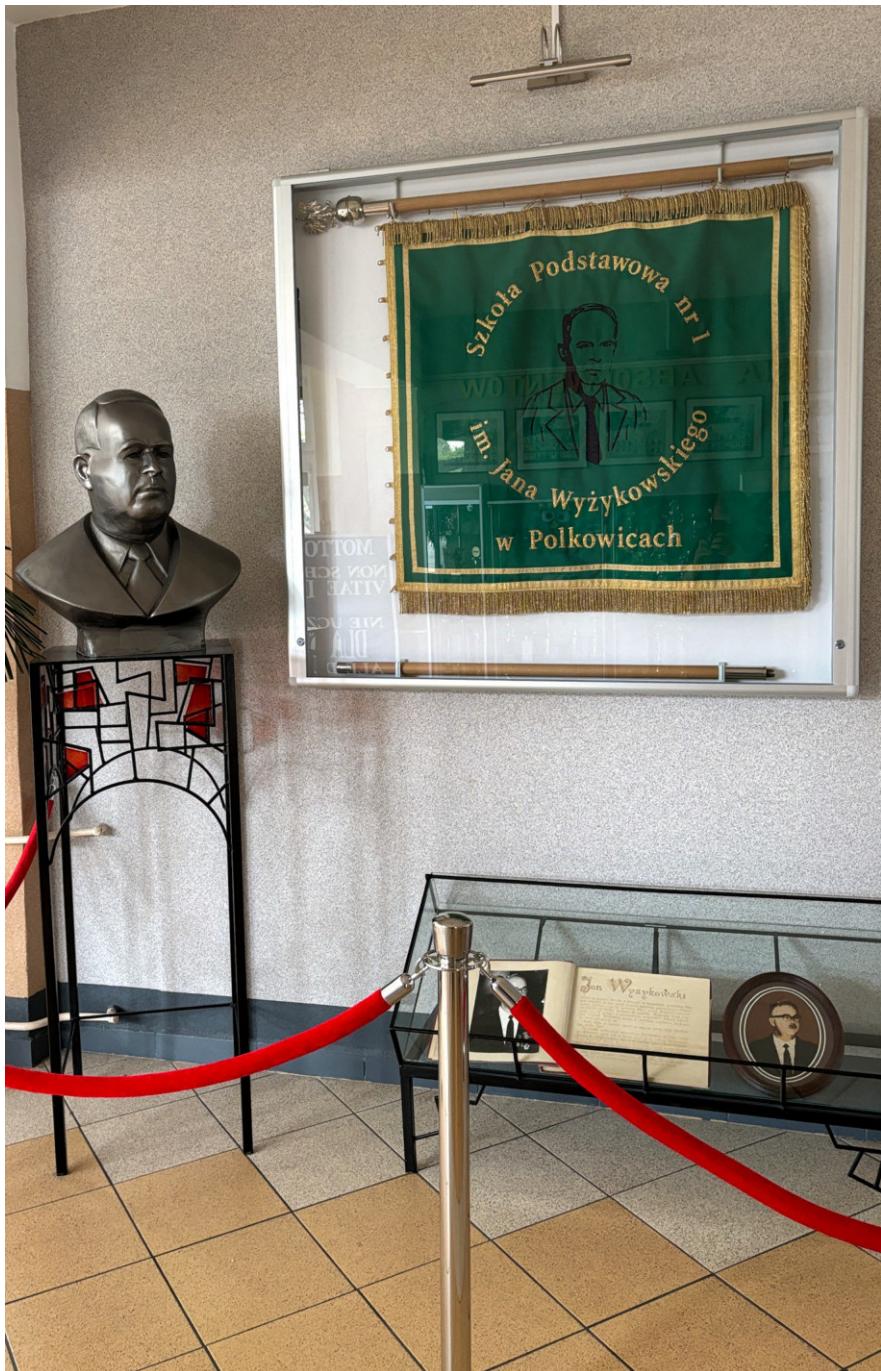
Nad drzwiami wejściowymi do budynku parafii pw. Matki Bożej Królowej Polski przy ul. Kardynała Bolesława Kominka znajduje się napis:

DOM PARAFIALNY im. JANA PAWŁA II

Po przekroczeniu progu ujrzymy popiersie św. Jana Pawła II, ustalone na biały postumencie.

58. Wejście do Domu Parafialnego im. Jana Pawła II.

59. Popiersie Jana Wyżykowskiego obok sztandaru szkoły.

30. Jan Wyżykowski

W Szkole Podstawowej nr 1 im. Jana Wyżykowskiego, ul. Kmicica 23, znajduje się popiersie patrona szkoły. Warto w tym miejscu zauważyc, że popiersie Jana Wyżykowskiego znajdowało się niegdyś również na pomniku zlokalizowanym przed szkołą (patrz strona 69). Nie jest to jednak to samo popiersie, gdyż tamto zostało skradzione.

60. Popiersie Jana Wyżykowskiego.

61. Monument poświęcony Janowi Wyżykowskemu.

31. Janowi Wyżykowskiemu

Upamiętnienie zlokalizowane jest przed Szkołą Podstawową nr 1 im. Jana Wyżykowskiego, ul. Kmicica 23.

JANOWI WYŻYKOWSKIEMU
1917-1974
ODKRYWCY POLSKIEJ MIEDZI
SPOŁECZEŃSTWO POLKOWIC

62. Tablica umieszczona na pomniku poświęconym Janowi Wyżykowskiemu.

Pierwotnie upamiętnienie wieńczyło popiersie Jana Wyżykowskiego, które można zobaczyć na archiwalnych zdjęciach².

² W. Machnicki, *Historia Polkowic*, Polkowice 1998, s. 257.

63. Tablice wiszące obok sztandaru Szkoly Podstawowej nr 2.

32. Na pamiątkę jubileuszu 40-lecia...

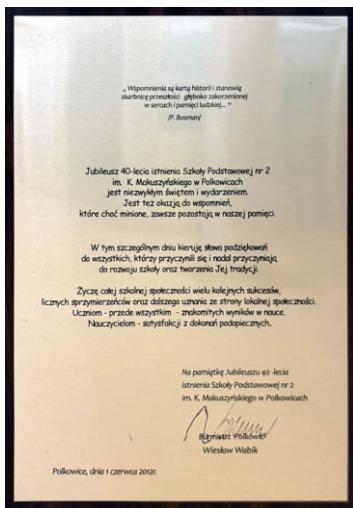
Na korytarzu Szkoły Podstawowej nr 2 im. Kornela Makuszyńskiego, na prawo od gabloty ze sztandarem szkoły, zawieszony jest dzwon z napisami:

Dar dla Szkoły Podstawowej nr 2 w Polkowicach im. Kornela Makuszyńskiego. Fundator MAREK TRAMŚ Starosta Polkowicki Pierwszej Kadencji Dyrektor Szkoły w latach 1990-1999 7 czerwca 202 r.

Poniżej znajduje się dwie tablice, górna³ z nich ma treść następującą:

Wspomnienia są kartą historii i stanowią skarbnice przeszłości głęboko zakorzenionej w sercach i pamięci ludzkiej... /P. Bosman/

Jubileusz 40-lecia istnienia Szkoły Podstawowej nr 2 im. K. Makuszyńskiego w Polkowicach jest niezwykłym świętem i wydarzeniem. Jest też okazją do wspomnień, które choć minione, zawsze pozostają w naszej pamięci. W tym szczególnym dniu kieruję słowa podziękowań do wszystkich, którzy przyczynili się i nadal przyczyniają do rozwoju szkoły oraz tworzenia Jej tradycji. Życzę całej szkolnej społeczności wielu kolejnych sukcesów, licznych sprzymierzeńców oraz dalszego uznania ze strony lokalnej społeczności. Uczniom - przede wszystkim znakomitych wyników w nauce. Nauczycielom - satysfakcji z dokonaną podopiecznych. Na pamiątkę Jubileuszu 40-lecia istnienia Szkoły Podstawowej nr 2 im. K. Makuszyńskiego w Polkowicach. Burmistrz Polkowic Wiesław Wabik, Polkowice, dnia 1 czerwca 2012 r.

64. Tablica upamiętniająca jubileusz 40-lecia istnienia Szkoły Podstawowej nr 2.

- 3 Druga z tablic zawiera życzenia o następującej treści: „*Nie w tym jest wart człowiek, co pomyślał i przeżył, ale co zrobił dobrego na świecie.*” ZESPÓŁ SZKÓŁ im. Narodów Zjednoczonej Europy w Polkowicach. Z okazji obchodów 40-lecia Szkoły Podstawowej nr 2 w Polkowicach składamy zasłużone gratulacje i najserdeczniejsze życzenia sukcesów w realizacji zadań statutowych szkoły. Dyrekcja, Nauczyciele, Pracownicy oraz Spółeczność Uczniowska Zespołu Szkół im. Narodów Zjednoczonej Europy w Polkowicach. Polkowice, 01 czerwca 2012 r.

65. Kapsuła Czasu.

33. Kapsuła Czasu

Upamiętnienie zlokalizowane jest przed siedzibą firmy Mercus Logistyka,
ul. Kopalniana 11.

MERCUS LOGISTYKA
Grupa KGHM

30-LECIE
1991-2021

KAPSUŁA CZASU

„CZAS WSZYSTKO
NA JAW WYDOBYWA”
SOKRATES

66. Tablica umieszczona na Kapsułe Czasu.

67. Pomnik Konrada I Głogowskiego.

34. Konrad I Głogowski

Pomnik zlokalizowany jest w parku, niedaleko ul. Browarnej. Na umieszczonej z przodu tablicy umieszczono napis:

KONRAD I GŁOGOWSKI
książę krwi piastowskiej
NADAL PRAWA MIEJSKIE
POLKOWICOM
W 1265 ROKU

Z tyłu pomnika znajduje się druga tablica z następującą treścią:

POLKOWICKI BUDŻET OBYWATELSKI 2020
POMNIK SFINANSOWANO
ZE ŚRODKÓW GMINY POLKOWICE
lider projektu PAWEŁ JANKIEWICZ
projektant pomnika JAN SIUTA
BURMISTRZ POLKOWIC ŁUKASZ PUŹNIECKI
A.D. 2022

68. Tablica umieszczona z przodu pomnika.

69. Tablica umieszczona z tyłu pomnika.

70. Popiersie Kornela Makuszyńskiego ustawione na kamiennym cokole.

35. Kornel Makuszyński

Na korytarzu Szkoły Podstawowej nr 2 im. Kornela Makuszyńskiego, ul. Dąbrowskiego 1A, wyeksponowane jest popiersie patrona szkoły, z podpisem u podstawy:

KORNEL MAKUSZYŃSKI

71. Popiersie Kornela Makuszyńskiego.

72. Tabliczka zamontowana na postumencie.

■ Kościół miejski św. Sebastiana, który 4 lipca 2022 r. stał się znakiem
zawierzenia Polkowic świętemu Patronowi,
przygotowano do użytku dzięki życzliwości i pomocy Burmistrza i władz Polkowic,
ks. proboszcza Marka Kluwaka, przedstawicieli Rady Parafialnej,
sponsorów i ofiarodawców.
Serdeczne podziękowania należą się wszystkim Parafianom
oraz poszczególnym darczyńcom:

1. Jan BETLEJ
2. Lucja i Tadeusz BIERNAT
3. Zofia Kazimiera Andrzej BILAUS
4. Irena i Józef BINIO
5. Danuta i Jan CHOMA
6. Maria i Ryszard DĄBROWSCY
7. Lucyna i Wojciech FENRICH
8. Kornelia i Patryk GRABSCY
9. Krystyna GROMADZKA
10. Bogumiła GWARDA
11. Eugenia i Ryszard IDZIASZEK
12. Urszula i Adam KARLAK
13. Lucyna KOPTYŃSKA
14. Rodzina KOŚNIŃSKICH
15. Wiesława i Ireneusz KOSTRZEWA
16. Maria LAWERA
17. Jolanta i Dzisław LOPKO
18. Dorota i Mariusz LUCZAK
19. Izabela i Jerzy MADZIARCZYK
20. Małgorzata Barbara Monika z rodz. MADZIARCZYK
21. Danuta Tadeusz Anna MICHALSCY
22. Janina i Zbigniew OPALACZ
23. Elżbieta i Zbigniew PALUCH
24. Zofia PAPIÓR
25. Olga i Grzegorz PASTERNAK
26. Magdalena i Krzysztof PIASECCY
27. Irena i Marek PIKULIK
28. Waleria PLESZKA
29. Monika i Krystian PŁONKA
30. Wiktoria i Władysław PŁONKA
31. Małgorzata i Zenon ROMANOWSCY
32. Sandra i Gniewomierz ROMANOWSCY
33. Anna i Adam ROMAŃSCY
34. Urszula i Roman ROZMYSLOWSCY
35. Władysława ROZMYSŁOWSKA
36. Leokadia i Roman RUSINKO
37. Zenon SABINIARZ
38. Zofia i Józef SEMAN
39. Kazimiera i Marian SERAFIN
40. Bożena i Franciszek SYPOSZ
41. Ewa i Tomasz SZARPAK
42. Ewa i Zenon SZLAG
43. Jadwiga SĘDACKA
44. Małgorzata i Marian WNUK
45. Janina i Wiesław ZAJĄC
46. Teresa i Tadeusz ZAJĄC
47. Mariusz ZYBACZYŃSKI
48. Grażyna ŻMUDA, Kazimiera i Andrzej ŻMUDA

■ Polkowice, 20 stycznia 2023 r. ■

36. Kościół miejski św. Sebastiana...

Przy wejściu do tzw. dolnego kościoła pw. św. Sebastiana, zlokalizowanego w przyziemiu budowanego kościoła w parafii pw. Matki Bożej Łaskawej i Świętego Sebastiana przy ul. Wojska Polskiego 7, zamontowano tablicę pamiątkową o następującej treści:

Kościół miejski św. Sebastiana, który 4 lipca 2022 r. stał się znakiem
zawierzenia Polkowic świętemu Patronowi,
przygotowano do użytku dzięki życzliwości i pomocy Burmistrza i władz Polkowic,
ks. proboszcza Marka Kluwaka, przedstawicieli Rady Parafialnej,
sponsorów i ofiarodawców.
Serdeczne podziękowania należą się wszystkim Parafianom
oraz poszczególnym darczyńcom:

1. Jan BETLEJ
2. Lucja i Tadeusz BIERNAT
3. Zofia Kazimiera Andrzej BILAUS
4. Irena i Józef BINIO
5. Danuta i Jan CHOMA
6. Maria i Ryszard DĄBROWSCY
7. Lucyna i Wojciech FENRICH
8. Kornelia i Patryk GRABSCY
9. Krystyna GROMADZKA
10. Bogumiła GWARDA
11. Eugenia i Ryszard IDZIASZEK
12. Urszula i Adam KARLAK
13. Lucyna KOPTYŃSKA
14. Rodzina KOSIŃSKICH
15. Wiesława i Ireneusz KOSTRZEWA
16. Maria LAWERA
17. Jolanta i Zdzisław LOPKO
18. Dorota i Mariusz ŁUCZAK
19. Izabela i Jerzy MADZIARCZYK
20. Małgorzata Barbara Monika z rodz. MADZIARCZYK
21. Danuta Tadeusz Anna MICHALSCY
22. Janina i Zbigniew OPALACZ
23. Elżbieta i Zbigniew PALUCH
24. Zofia PAPIÓR
25. Olga i Grzegorz PASTERNAK
26. Magdalena i Krzysztof PIASECCY
27. Irena i Marek PIKULIK
28. Waleria PLESZKA
29. Monika i Krystian PŁONKA
30. Wiktoria i Władysław PŁONKA
31. Małgorzata i +Zenon ROMANOWSCY
32. Sandra i Gniewomierz ROMANOWSCY
33. Anna i Adam ROMAŃSCY
34. Urszula i Roman ROZMYSŁOWSCY
35. Władysława ROZMYSŁOWSKA
36. Leokadia i Roman RUSINKO
37. Zenon SABINIARZ
38. Zofia i Józef SEMAN
39. Kazimiera i Marian SERAFIN
40. Bożena i Franciszek SYPOSZ
41. Ewa i Tomasz SZARPAK
42. Ewa i Zenon SZLAG
43. Jadwiga SEDACKA
44. Małgorzata i Marian WNUK
45. Janina i Wiesław ZAJĄC
46. Teresa i Tadeusz ZAJĄC
47. Mariusz ZYBACZYŃSKI
48. Grażyna ŻMUDA, Kazimiera i Andrzej ŻMUDA

Polkowice, 20 stycznia 2023 r.

74. Ławka św. Sebastiana.

37. Ławka św. Sebastiana

Ławka zlokalizowana jest na placu otoczonym zabudowaniami Szkoły Podstawowej nr 1 im. Jana Wyżykowskiego. Na drewnianym oparciu ławki umieszczono napis:

ŁAWKA ŚW. SEBASTIANA

Do zamontowanej po lewej stronie metalowej skrzyneczki zamontowano kwiatowy motyw dekoracyjny oraz przynitowano małą plakietkę:

**św. Sebastian
Patron Polkowic
2022**

Na ścianie budynku zlokalizowanego za Ławką św. Sebastiana zamontowano też tabliczkę informującą o nazwie tego placu:

**SKWEREK
św. Sebastiana
SP-1 Polkowice, 2022**

75. Tabliczka zamontowana z lewej strony Ławki św. Sebastiana.

76. Tablica z wizerunkiem Marii Skłodowskiej-Curie.

38. Maria Skłodowska-Curie

W Szkole Podstawowej nr 4 im. Marii Skłodowskiej-Curie znajduje się tablica z nazwą szkoły, nad którą umieszczony został wizerunek patronki.

Szkoła Podstawowa nr 4
im. Marii Skłodowskiej-Curie
w Polkowicach

77. Tablica z nazwą szkoły.

78. Krzyż ustawiony przed kościołem pw. Matki Bożej Królowej Polski.

39. Misje święte

Krzyż ustawiony przed kościołem pw. Matki Bożej Królowej Polski posiada przykręcona tabliczkę⁴ z informującą, co krzyż ten upamiętnia.

MISJE ŚWIĘTE
XXV LAT PARAFII
05.06.2016
ROK MIŁOSIERDZIA
1050 LECIE
CHRZTU POLSKI

Na poziomej belce krzyża znajduje się również napis:

ZAUF AJ BOŻEMU MIŁOSIERDZIU

79. Tabliczka umieszczona na krzyżu.

⁴ Tabliczek takich nie ma przy krzyżach stojących w dwóch pozostałych polkowickich parafiach.

80. Mural 1918-2018.

40. Mural 1918-2018

Mural namalowano na betonowym narożniku parkingu Starostwa Powiatowego przy ul. Świętego Sebastiana. Całość graffiti zajmuje trzy płaszczyzny: na lewej i prawej znajdują się daty 1918 i 2018. W centrum ukazano kontur Polski z napisami:

100
POWIAT POLKOWICKI
NASZ POWIAT
Niepodległej

81. Środkowa płaszczyzna muralu.

82. Wejście główne do kościoła pw. Matki Bożej Królowej Polski.

41. Na chwałę Boga i pożytek...

Tablica pamiątkowa zamontowana po prawej stronie wejścia głównego do kościoła pw. Matki Bożej Królowej Polski przy ul. Kardynała Bolesława Kominka.

NA CHWAŁĘ BOGA I POŻYTEK
LUDU BOŻEGO
w DNIU 3 MAJA 2003 r.
dr TADEUSZ RYBAK
PIERWSZY BISKUP LEGNICKI
DOKONAŁ POŚWIĘCENIA KOŚCIOŁA
pw. MATKI BOŻEJ KRÓLOWEJ POLSKI
w POLKOWICACH

Ks. PRAŁAT MARIAN KOPKO
KSIĘŻA WIKARIUSZE
oraz WDZIĘCZNI PARAFIANIE

83. Tablica pamiątkowa zamontowana po prawej stronie drzwi wejściowych do kościoła.

84. Główna wejście do Szkoły Podstawowej nr 1, na lewo od drzwi widoczna tablica pamiątkowa.

42. Na pamiątkę 60-lecia...

Tablica pamiątkowa znajduje się na lewo od głównego wejścia do Szkoly Podstawowej nr 1 im. Jana Wyżykowskiego, ul. Kmicica 23.

NA PAMIĄTKĘ
60-LECIA
POWSTANIA SZKOŁY
Polkowice 28.04.2006

85. Tablica upamiętniająca rocznicę powstania szkoły.

86. Na pamiątkę Miedziowych Spotkań z... kulturą japońską.

43. Na pamiątkę Miedziowych Spotkań z...

Miniaturowa pagoda zlokalizowana na rynku, przed zachodnią elewacją ratusza. Zamontowano na niej trzy tabliczki, informujące w języku angielskim, polskim i japońskim, w jakim celu została ona ustawiona.

NA PAMIĄTKĘ
MIEDZIOWYCH SPOTKAŃ Z... KULTURA JAPOŃSKA
POLKOWICE X-XI 2009

87. Jedna z trzech tabliczek informujących powód ustanowienia upamiętnienia.

88. Wejście główne do kościoła pw. św. Michała Archanioła. Po lewej stronie za tymi drzwiami znajduje się tablica pamiątkowa.

44. Na pamiątkę Wielkiego Jubileuszu

Tablica pamiątkowa zamontowana jest po lewej stronie wejścia do kościoła pw. św. Michała Archanioła.

NA WIĘKSZĄ CHWAŁĘ
BOGA W TRÓJCY JEDYNEGO

NA PAMIĄTKĘ
WIELKIEGO JUBILEUSZU
2000
POLKOWICE
DIECEZJA LEGNICKA

W centrum tablicy znajduje się mosiężna tablica ukazująca papieża Jana Pawła II; poniżej medalion z napisami:

IUBILAEUM
CHRISTUS HERI
HODIE SEMPER
A.D. 2000

89. Tablica pamiątkowa.

90. Nocne zdjęcie ukazujące tablicę pamiątkową w miniaturowym parku po przejściu wiosennej burzy.

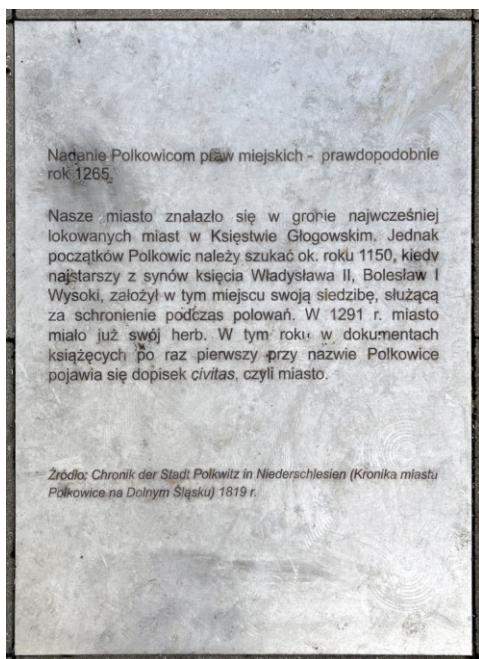
45. Nadanie Polkowicom praw miejskich...

Tablica jest jedną z dwóch metalowych płyt z napisami, jakie znajdują się wśród płyt betonowych tworzących ścieżki miniaturowego parku u zbiegu ul. Targowej i ul. Głogowskiej.

Nadanie Polkowicom praw miejskich - prawdopodobnie rok 1265

Nasze miasto znalazło się w gronie najwcześniej lokowanych miast w Księstwie Głogowskim. Jednak początków Polkowic należy szukać ok. roku 1150, kiedy najstarszy z synów księcia Władysława II, Bolesław I Wysoki, założył w tym miejscu swoją siedzibę, służącą za schronienie podczas polowań. W 1291 r. miasto miało już swój herb. W tym roku w dokumentach książęcych po raz pierwszy przy nazwie Polkowice pojawia się dopisek *civitas*, czyli miasto.

Źródło: Chronik der Stadt Polkwitz in Niederschlesien (Kronika miasta Polkowice na Dolnym Śląsku) 1819 r.

91. Tablica upamiętniająca nadanie Polkowicom praw miejskich.

92. Kościół pw. Matki Bożej Królowej Polski.

46. Ojciec Święty Jan Paweł II...

Tablica pamiątkowa zamontowana po lewej stronie wejścia głównego do kościoła pw. Matki Bożej Królowej Polski przy ul. Kardynała Bolesława Kominka.

OJCIEC ŚWIĘTY
JAN PAWEŁ II
POŚWIĘCIŁ PODCZAS
V PIELGRZYMKI DO OJCZYZNY
KAMIEN WĘGIELNY
KOŚCIOŁA MATKI BOŻEJ
KRÓLOWEJ POLSKI
W POLKOWICACH

LEGNICA, DNIA 2 CZERWCA 1997 r.

93. Tablica pamiątkowa zamontowana po lewej stronie drzwi wejściowych do kościoła.

94. Wejście do Polkowickiego Centrum Usług Zdrowotnych.

47. P.C.U.Z.

Przed wejściem do Polkowickiego Centrum Usług Zdrowotnych znajduje się kamień z napisami z przodu i z tyłu. Ich treść słabo widoczna, gdyż przesłania je rosnąca tu zieleń. Na kamieniu wyryto:

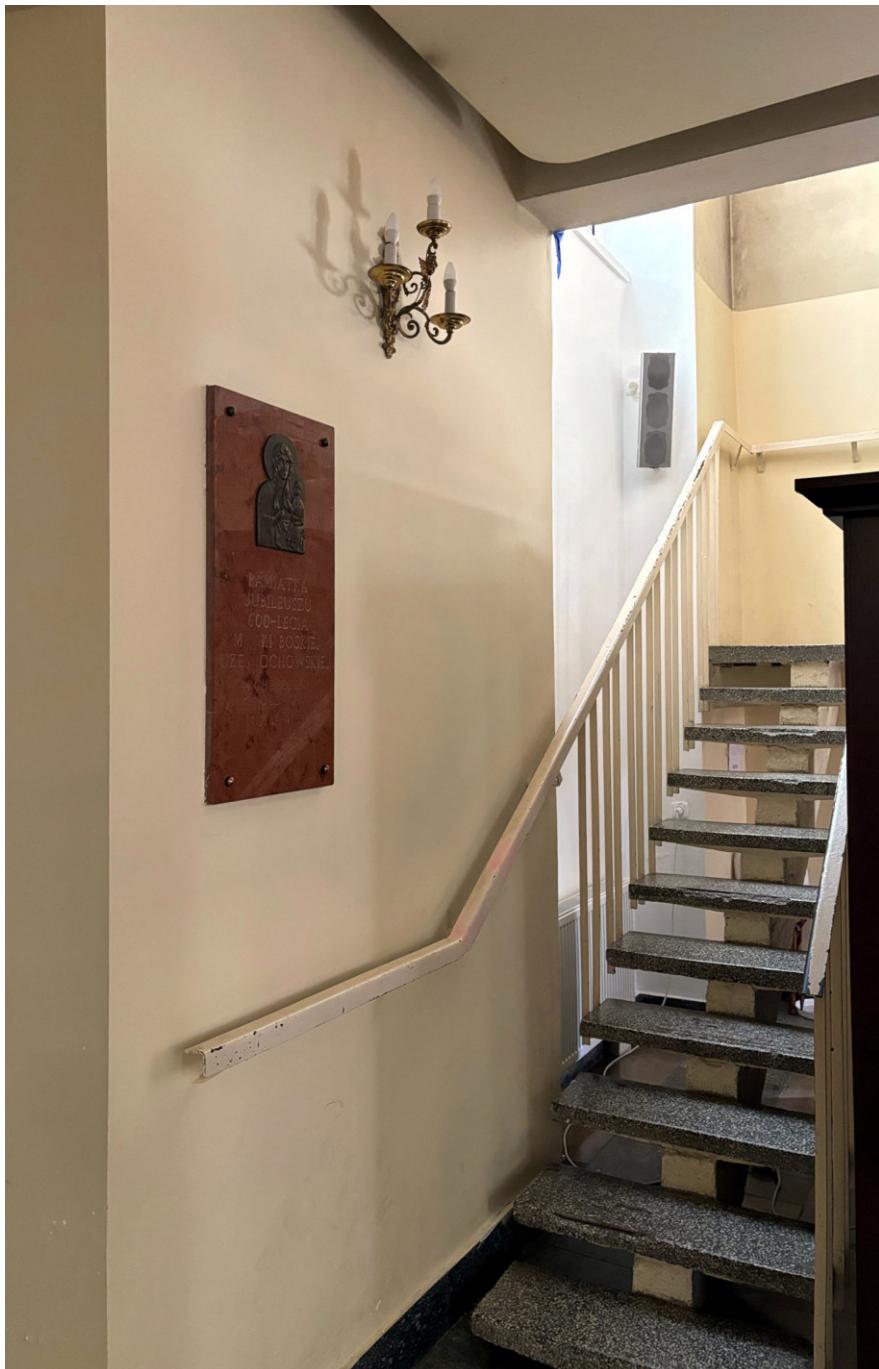
P . C . U . Z .
Z O Z - S . A .

Skróty te należy rozwinąć jako Polkowickie Centrum Usług Zdrowotnych Zakład Opieki Zdrowotnej Spółka Akcyjna. Na środku umieszczono też logo z wężem eskulapem⁵.

95. Kamień ustawiony przed wejściem do Polkowickiego Centrum Usług Zdrowotnych.

⁵ Wydaje się, że kamień ten należałoby uznać raczej za element informacyjny, a nie upamiętnienie. Mimo to jednak zamieszczam tu wzmiankę o nim, tak aby było wiadomo, że obiekt ten nie został pominięty przez przeoczenie.

96. Tablica zamontowana jest obok północnych schodów prowadzących na chór organowy.

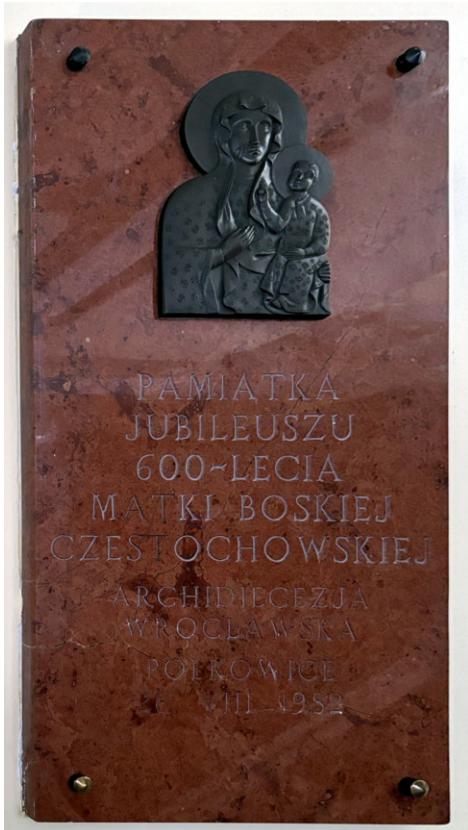
48. Pamiątka jubileuszu 600-lecia...

Tablica zamontowana jest w kościele pw. św. Barbary na rynku.

PAMIĄTKA
JUBILEUSZU
600-LECIA
MATKI BOSKIEJ
CZĘSTOCHOWSKIEJ

ARCHIDIECEZJA
WROCŁAWSKA
POLKOWICE
26 VIII 1982

97. Tablica pamiątkowa.

98. Pomnik „Polaków Golgota Wschodu”.

49. Polaków Golgota Wschodu

Miejsce upamiętnienia „Polaków Golgota Wschodu” znajduje się na placu zlokalizowanym na zachód od kościoła pw. św. Michała Archanioła. Wchodząc na ten wyłożony kostką plac przechodzimy przez betonową tablicę z wtopionymi stalowymi literami, które tworzą napis:

POLAKÓW
GOLGOTA
WSCHODU

99. Napis ze stalowych liter zatopionych w betonie.

Po lewej stronie znajdują się dwie granitowe płyty, a do każdej z nich przykręcona jest tablica z opisem tego miejsca: po lewej w języku polskim, po prawej w języku angielskim. Samo upamiętnienie znajduje się w narożniku placu, na niewielkim podwyższeniu. Pomiędzy trzema betonowymi wspornikami zawieszone są dwie stalowe kraty. Na lewej z nich zawieszono trzy, a na prawej dwie tablice. W górnej części wsporników zamontowano kotwicę, krzyż i serce.

POLAKÓW GOLGOTA WSCHODU

MIEJSCE PAMIĘCI

Miejsce, w którym się znajdujesz to „wyraz hołdu, pamięci i świadectwo żyjących.

„Polaków Golgota Wschodu” powstała dla uczczenia pamięci o tych wszystkich Polakach, którzy zostali zmuszeni do opuszczenia własnych domów i wbrew swej woli wywiezieni w głąb Rosji. To pamięć o tych, którzy ginęli w obronie swoich domów i rodzin. To wyraz pamięci o tych, którzy 1 września 1939 roku rozpoczęli walkę z Niemieckim najeźdźcą, a niespodziewanie dostali się do niewoli Rosji Sowieckiej, która 17 września 1939 roku zdradziecko napada na naszą Ojczyznę, by następnie wymordować 22 tysiące jej obrońców strzałem w tył głowy. To wreszcie pamięć o tych, którzy nie baili się głośno przypominać te prawdy.

„Polaków Golgota Wschodu” ma przypominać przyszłym pokoleniom o tragicznych wydarzeniach w historii Polski. To przypomnienie ponad 200 lat deportacji Polaków z terenów Rzeczypospolitej z zamarem ich eksterminacji. Te dwieście lat wpisuje się również w tożsamość naszego, polkowickiego społeczeństwa. Więlu bowiem naszych mieszkańców to potomkowie kresowiaków, a niektórzy z nich, niejednokrotnie cudem ocaleni z ludobójstwa na Wołyniu, wciąż pamiętają gehennę kresów Rzeczypospolitej.

Na tę „przestrzeń pamięci” nazwaną „Polaków Golgota Wschodu” składają się trzy filary połączone ze sobą kratami – symbolem odebranej wolności. Na filarach umieszczono symbole: Nadziei, Wiary i Miłości wyrażające się odpowiednio w znakach: kotwicy, krzyża i serca opęcionego bluszczem. Te trzy „chnuty” to filary polskości, które dodawały skazancom sił do przetrwania i na których budowali swoje marzenia o życiu w wolnej Ojczyźnie. Setki tysiące spośród nich nigdy nie doczekało tej ziemskiej wolności a ich doczesne szczątki już na zawsze pozostały w obcej ziemi.

Cześć i chwała ich walce i męczeństwu.

Mieszkańcy Polkowic A.D.2021

POLAKÓW GOLGOTA WSCHODU

MIEJSCE PAMIĘCI

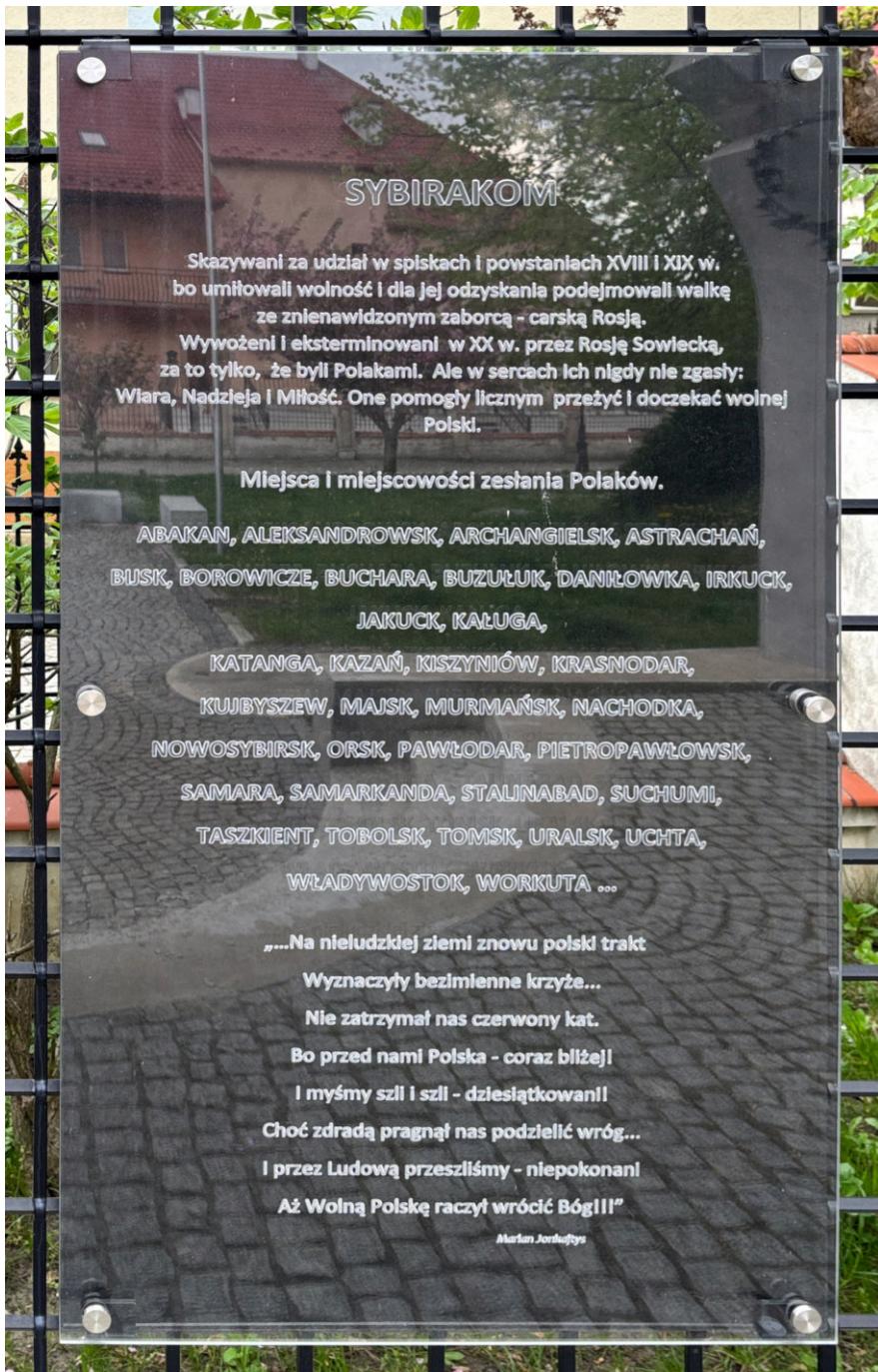
Miejsce, w którym się znajdujesz to wyraz hołdu, pamięci i świadectwo żyjących. „Polaków Golgota Wschodu” powstała dla uczczenia pamięci o tych wszystkich Polakach, którzy zostali zmuszeni do opuszczenia własnych domów i wbrew swej woli wywiezieni w głąb Rosji. To pamięć o tych, którzy ginęli w obronie swoich domów i rodzin. To wyraz pamięci o tych, którzy 1 września 1939 roku rozpoczęli walkę z Niemieckim najeźdźcą, a niespodziewanie dostali się do niewoli Rosji Sowieckiej, która 17 września 1939 roku zdradziecko napada na naszą Ojczyznę, by następnie wymordować 22 tysiące jej obrońców strzałem w tył głowy. To wreszcie pamięć o tych, którzy nie bali się głośno przypominać tę prawdę.

„Polaków Golgota Wschodu” ma przypominać przyszłym pokoleniom o tragicznych wydarzeniach w historii Polski. To przypomnienie ponad 200 lat deportacji Polaków z terenów Rzeczypospolitej z zamiarem ich eksterminacji. Te dwieście lat wpisuje się również w tożsamość naszego, polkowickiego społeczeństwa. Wielu bowiem naszych mieszkańców to potomkowie kresowiaków, a niektórzy z nich, niejednokrotnie cudem ocaleni z ludobójstwa na Wołyniu, wciąż pamiętają gehennę kresów Rzeczypospolitej.

Na tę „przestrzeń pamięci” nazwaną „Polaków Golgota Wschodu” składają się trzy filary połączone ze sobą kratami - symbolem odebranej wolności. Na filarach umieszczono symbole: Nadziei, Wiary i Miłości wyrażające się odpowiednio w znakach: kotwicy, krzyża i serca oplecionego bluszczem. Te trzy „cnoty” to filary polskości, które dodawały skazańcom sił do przetrwania i na których budowali swoje marzenia o życiu w wolnej Ojczyźnie. Setki tysiące spośród nich nigdy nie doczekało tej ziemskiej wolności a ich doczesne szczątki już na zawsze pozostały w obcej ziemi.

Cześć i chwała ich walce i męczeństwu

Mieszkańcy Polkowic A.D. 2021

101. Tablica „Sybirakom”.

SYBIRAKOM

Skazywani za udział w spiskach i powstaniach XVIII i XIX w. bo umiłowali wolność i dla jej odzyskania podejmowali walkę ze znienawidzonym zaborcą - carską Rosją.

Wywożeni i eksterminowani w XX w. przez Rosję Sowiecką, za to tylko, że byli Polakami. Ale w sercach Ich nigdy nie zgasły: Wiara, Nadzieja i Miłość. One pomogły licznym przeżyć i doczekać wolnej Polski.

Miejsca i miejscowości zesłania Polaków.

ABAKAN, ALEKSANDROWSK, ARCHANGIELSK, ASTRACHAŃ,
BUSK, BOROWICZE, BUCHARA, BUZULUK, DANILOWKA, IRKUCK,
JAKUCK, KALUGA,
KATANGA, KAZAŃ, KISZYNIÓW, KRASNODAR,
KUJBYSZEW, MAJSK, MURMAŃSK, NACHODKA,
NOWOSYBIRSK, ORSK, PAWŁODAR, PIETROPAWŁOWSK,
SAMARA, SAMARKANDA, STALINABAD, SUCHUMI,
TASZKIENT, TOBOLSK, TOMSK, URALSK, UCHTA,
WŁADYWOSTOK, WORKUTA...

„...Na nieludzkiej ziemi znowu polski trakt
Wyznaczyły bezimienne krzyże...
Nie zatrzymał nas czerwony kat,
Bo przed nami Polska - coraz bliżej!
I myśmy szli i szli - dziesiątkowani
Choc' zdradą pragnął nas podzielić wróg..
I przez Ludową przeszliśmy - niepokonani
Aż Wolną Polskę raczył wrócić Bóg!!!"

Marian Jonkajtys

KRESOWIAKOM

Nie o zemstę, lecz o pamięć i prawdę wotują ofiary ludobójstwa na kresach II Rzeczypospolitej. W latach 1939-1947 przedstawiciele Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów OUN i Ukraińskiej Powstańczej Armii UPA dokonali potwornych zbrodni na tych ziemiach.

Obórka, Parośle, Mgły, Konstantynówka, Osty, Uboreż,
Janowa Dolina, Niemodlin, Stryki, Gurów Wielki, Gurów
Mały, Wygranka, Zdziary, Zabłocce, Sądowa, Nowiny,
Zagaje, Poryck, Oleń, Orzeszyn, Romanówka, Lachów, Gucin,
Złoczówka, Kupowalce, Zamlicze, Kisielin, Rudnia, Wyrka,
Kotodno Lisowszczyzna, Kołodno Siedlisko, Sądowa,
Wygranka, Maria Wola, Majdańska Huta, ... tych miejsc
i miejscowości były tysiące.

„Jeśli my zapomnimy o Nich, Ty Boże na Niebie, zapomnij o nas”¹
Bo „naród bez przeszłości, naród bez znajomości własnych korzeni jest narodem bez przyszłości”²

Jednak „słusznie jest wybaczyć winny proszącemu o przebaczenie”³
Bo „nie ma pokoju bez przebaczenia”⁴

¹ Adam Mickiewicz

² Św. Jan Paweł II

³ Horacy

102. Tablica „Kresowiakom”.

KRESOWIAKOM

Nie o zemstę, lecz o pamięć i prawdę wołają ofiary ludobójstwa na kresach II Rzeczypospolitej. W latach 1939-1947 przedstawiciele Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów OUN i Ukraińskiej Powstańczej Armii UPA dokonali potwornych zbrodni na tych ziemiach.

Obórka, Parośle, Mgły, Konstantynówka, Osty, Ubereż, Janowa Dolina, Niemodlin, Stryki, Gurów Wielki, Gurów Mały, Wygranka, Zdżary, Zabłońce, Sądowa, Nowiny, Zagaje, Poryck, Oleń, Orzeszyn, Romanówka, Lachów, Gucin, Złoczówka, Kupowalce, Zamlicze, Kisielin, Rudnia, Wyrka, Kołodno Lisowszczyzna, Kołodno Siedlisko, Sądowa, Wygranka, Maria Wola, Majdańska Huta, ... tych miejscowości i miejscowości były tysiące.

„Jeśli my zapomnimy o Nich, Ty Boże na Niebie, zapomnij o nas”¹

Bo „naród bez przeszłości, naród bez znajomości własnych korzeni jest narodem bez przyszłości”.²

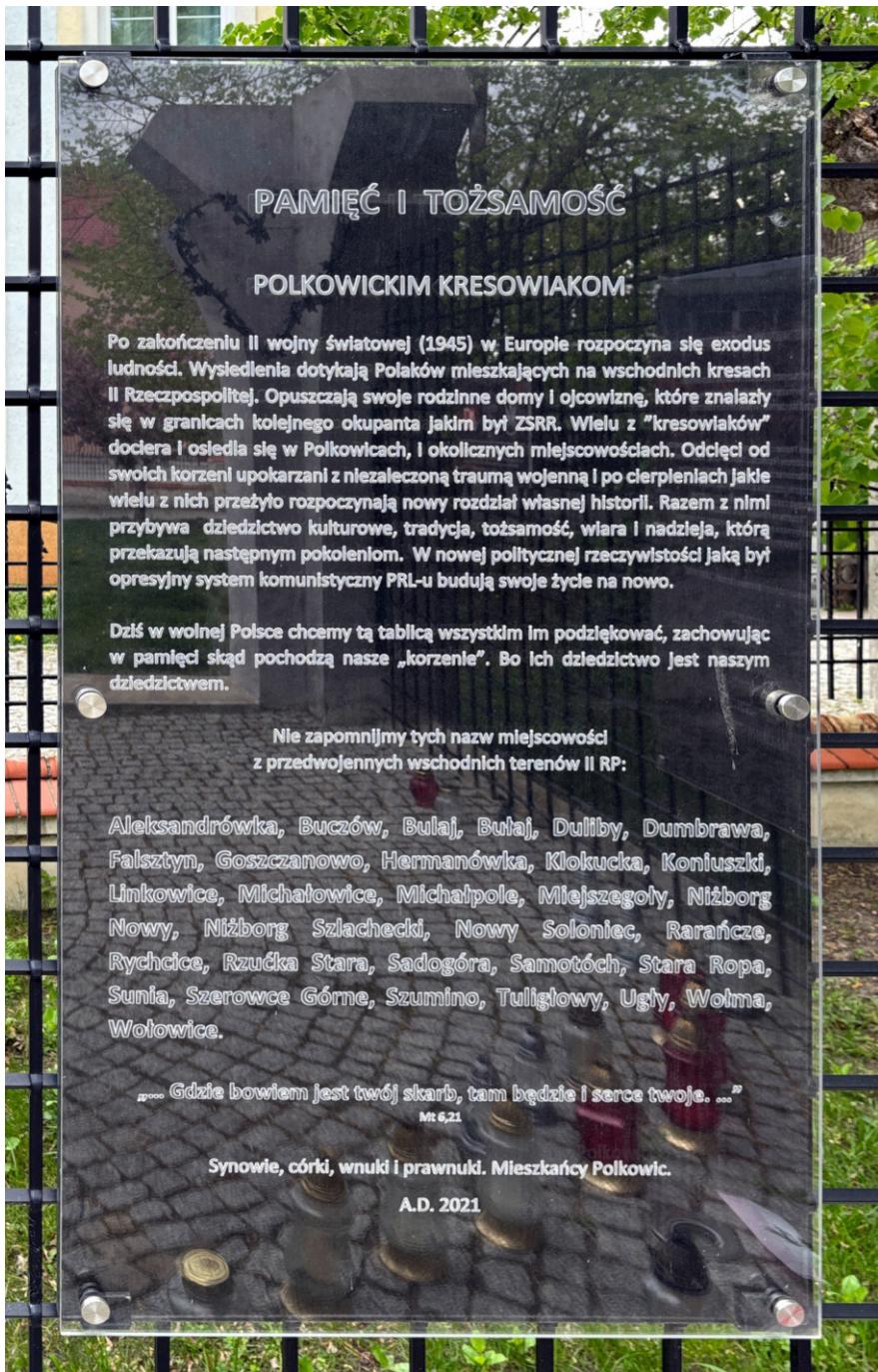
Jednak „słusznie jest wybaczyć winy proszącemu o przebaczenie”.³

Bo „nie ma pokoju bez przebaczenia”.²

1) Adam Mickiewicz

2) Św. Jan Paweł II

3) Horacy

103. Tablica „Pamięć i tożsamość”.

PAMIĘĆ I TOŻSAMOŚĆ POLKOWICKIM KRESOWIAKOM

Po zakończeniu II wojny światowej (1945) w Europie rozpoczyna się exodus ludności. Wysiedlenia dotykają Polaków mieszkających na wschodnich kresach II Rzeczypospolitej. Opuszczają swoje rodzinne domy i ojcowiznę, które znalazły się w granicach kolejnego okupanta jakim był ZSRR. Wielu z "kresowiaków" dociera i osiedla się w Polkowicach, i okolicznych miejscowościach. Odcięci od swoich korzeni upokarzani z niezaleczoną traumą wojenną i po cierpieniach jakie wielu z nich przeżyło rozpoczynają nowy rozdział własnej historii. Razem z nimi przybywa dziedzictwo kulturowe, tradycja, tożsamość, wiara i nadzieję, którą przekazują następnym pokoleniom. W nowej politycznej rzeczywistości jaką był opresyjny system komunistyczny PRL-u budują swoje życie na nowo.

Dziś w wolnej Polsce chcemy ta tablicą wszystkim im podziękować, zachowując w pamięci skąd pochodzą nasze „korzenie”. Bo ich dziedzictwo jest naszym dziedzictwem.

Nie zapomnijmy tych nazw miejscowości
z przedwojennych wschodnich terenów II RP:

Aleksandrówka, Buczów, Bulaj, Butaj, Duliby, Dumbrawa,
Falsztyn, Goszczanowo, Hermanówka, Klokucka, Koniuszki,
Linkowice, Michałowice, Michalpole, Miejszegoły, Niżborg

Nowy, Niżborg Szlachecki, Nowy Soloniec, Rarańcze,
Rychcice, Rzućka Stara, Sadogóra, Samotóch, Stara Ropa,
Sunia, Szerowce Górne, Szumino, Tuligłowy, Ugly, Wołma,
Wołowice.

„...Gdzie bowiem jest twój skarb,
tam będzie i serce twoje. ...”
Mt 6,21

Synowie, córki, wnuki i prawnuki. Mieszkańcy Polkowic.

A.D. 2021

NON OMNIS MORIAR – NIE WSZYSTKE UMRE

Mieli być zasypani piaskiem milczenia i zapomnienia,
wymazani ze świadomości rodaków,
a stali się ziarnem wydającym plon stokrotny.

22 tys. obywateli Polskich : jeńców wojennych, oficerów, funkcjonariuszy policji, Korpusu Ochrony Pogranicza, Straży Granicznej i Służby Więziennej, cywilii i oficerów bez statusu jeńca. Gliną od strzału w tył głowy.

To zbrodnia ludobójstwa dokonana przez Rosję Sowiecką
drugiego z okupantów podczas II wojny światowej.

**To dosłowna likwidacja elit II Rzeczypospolitej.
Późniejsze ukrywanie prawdy o mordzie w Katyniu to fundament,
na którym budowano komunistyczną PRL.**

Miejsca w których dokonano zbrodni „Katyńskiej”

KOZIELSK

KATYŃ

STAROBIELSK

CHARKÓW

OSTASZKÓW

KALININ (TWER)

104. Tablica „Nie wszystek umre”.

NON OMNIS MORIAR - NIE WSZYSTKE UMRE

**Mieli być zasypani piaskiem milczenia i zapomnienia,
wymazani ze świadomości rodaków,
a stali się ziarnem wydającym plon stokrotny.**

22 tys. obywateli Polskich: jeńców wojennych, oficerów, funkcjonariuszy policji, Korpusu Ochrony Pogranicza, Straży Granicznej i Służby Więziennej, cywili i oficerów bez statusu jeńca. Giną od strzału w tył głowy. To zbrodnia ludobójstwa dokonana przez Rosję Sowiecką drugiego z okupantów podczas II wojny światowej.

To dosłowna likwidacja elit II Rzeczypospolitej. Późniejsze ukrywanie prawdy o mordzie w Katyniu to fundament, na którym budowano komunistyczną PRL.

Miejsca w których dokonano zbrodni „Katyńskiej”

KOZIELSK
KATYŃ
STAROBIELSK
CHARKÓW
OSTASZKÓW
KALININ (TWER)

105. Pomnik widziany w nocy na tle kościoła.

Ostatnia z tablic jest kilka lat starsza od pomnika, gdyż pochodzi z wcześniejszego upamiętnienia, które niegdyś znajdowało się w dokładnie tym samym miejscu.

PAMIĘTAMY

KATYŃ 1940

SMOLEŃSK 2010

W 75 ROCZNIE SOWIECKIEJ ZBRODNI LUDOBÓJSTWA W LESIE KATYŃSKIM
DOKONANEJ NA JEŃCACH WOJENNÝCH OFICERACH WOJSKA POLSKIEGO.

W 5 ROCZNICĘ KATASTROFY LOTNICZEJ POD SMOLEŃSKIM, W KTÓREJ GINIE
96 POLAKÓW NA CZELE Z PREZYDENTEM RP LECHEM KACZYŃSKIM.

A.D. 10.IV.2015 STOWARZYSZENIE PATRIOTYCZNE W POLKOWICACH

106. Tablica „Pamiętamy”.

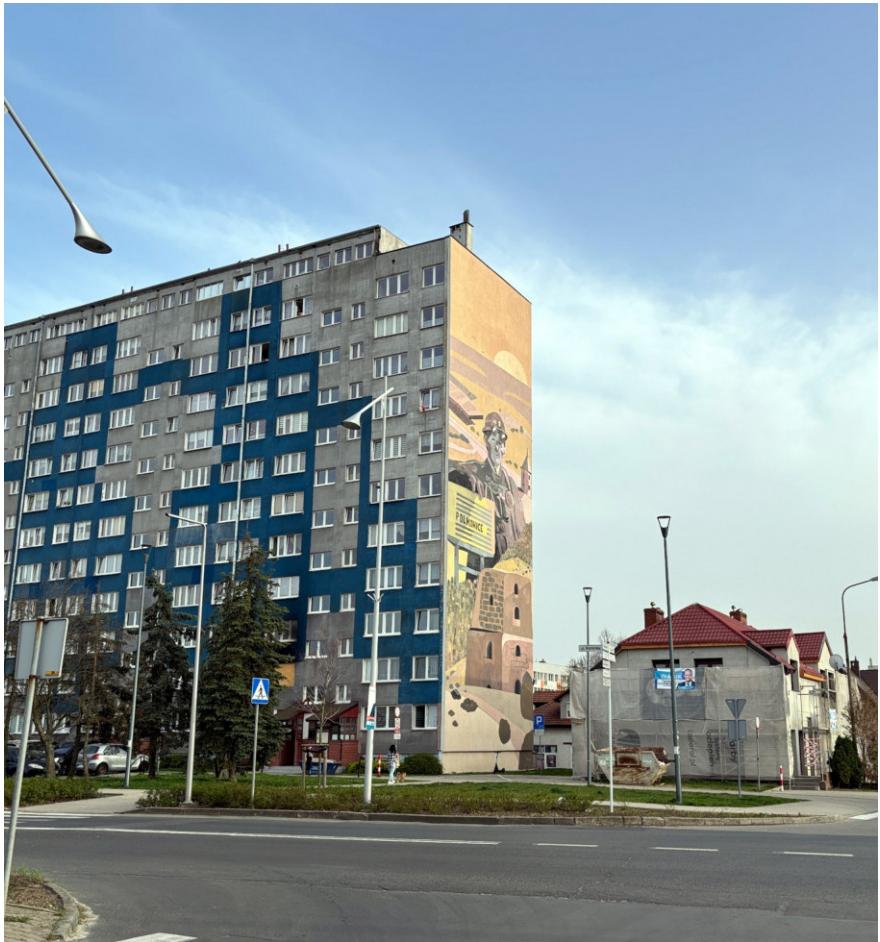
107. Mural upamiętniający 50-lecie odzyskania praw miejskich.

50. Polkowice 50

Mural zlokalizowany na wieżowcu przy ul. Ratowników 1, upamiętniający 50-lecie odzyskania praw miejskich przez Polkowice.

POLKOWICE

50

108. Wieżowiec z muralem na jednej ze ścian.

109. Przodowy Czaja.

51. Prawda jest niezmienna...

Pomnik zlokalizowany przed biurowcem Zakładów Górnictw „Rudna” przy ul. Dąbrowskiego. Rzeźbę podpisano PRZODOWY CZAJA, obok niej umieszczono płaskorzeźbioną tablicę z następującą treścią:

„PRAWDA JEST NIEZMIENNA. PRAWDY NIE DA SIĘ ZNISZCZYĆ
TAKĄ CZY INNĄ DECYZJĄ, TAKĄ CZY INNĄ USTAWĄ”.

BŁOGOSŁAWIONY
KS. JERZY POPIELUSZKO

17 GRUDNIA 1981 ROKU ODDZIAŁY ZOMO BRUTALNIE
SPACYFIKOWAŁY PROTESTUJĄCYCH GÓRNIKÓW ZG „RUDNA”.

W XXXV ROCZNICĘ TYCH WYDARZEŃ PRACOWNICY
KGHM POLSKA MIEDŹ S.A. I MIESZKAŃCY ZAGŁĘBIA MIEDZIOWEGO
SKŁADAJĄ HOŁD I WYRAŻAJĄ WDZIĘCZNOŚĆ GÓRNIKOM I CZŁONKOM
MIĘDZYZAKŁADOWEGO KOMITETU STRAJKOWEGO NSZZ „SOLIDARNOŚĆ”
STRAJKUJĄCYM I PROTESTUJĄCYM PRZECIWKO WPROWADZENIU
STANU WOJENNEGO I ZNIEWOLENIU NARODU.

POLKOWICE 17 XIII 2016

110. Tablica umieszczona na pomniku.

111. Obraz wotywny z kościoła pw. św. Michała Archanioła.

52. Sanctum Sebastianum

Znajdujący się w kościele pw. św. Michała Archanioła obraz wotywny upamiętnia powierzenie miasta pod opiekę śś. Fabiana i Sebastiana. Sam obraz powstał w 1683 roku, jednak w jego ramę zamontowane są dwie współczesne tablice. Górska z nich odwołuje się do wydarzeń dotyczących uzyskania oficjalnego patronatu św. Sebastiana nad miastem.

W dziesiątym roku pontyfikatu Papieża Franciszka gdy Biskupem Legnickim był Andrzej Siemieniewski 4. lipca odczytano Dekret Stolicy Apostolskiej ogłoszający SANCTUM SEBASTIANUM, MARTYREM, PATRONUM APUD DEUM URBIS v. d. POLKOWICE przez ks. Prałata dr. Józefa Lisowskiego, kanclerza Legnickiej Kurii Biskupiej w obecności Biskupa Seniora Stefana Cichego, Burmistrza Miasta Łukasza Puźnieckiego, ks. Kanonika dr. Jarosława Święcickiego proboszcza parafii św. Michała Archanioła i wiernych. 24.IX.2019 r. Rada Miasta Polkowice podjęła uchwałę o staraniach uzyskania oficjalnego patronatu św. Sebastiana nad miastem. 28.X.2019 r. Biskup Legnicki Zbigniew Kiernikowski wystąpił do Stolicy Apostolskiej prosząc o spełnienie pragnienia mieszkańców i wiernych miasta Polkowice. 8.IV.2021 r. stosowny Dekret został wystawiony przez Kongregację ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów.

ANNO SEDECIES CENTENO ET OCTVAGENO REGIA CIVITAS POLCKVITII PESTE HORRIBILI DEPOPVLATA EST. Clavis mortales valva reserabat abyssi, PETRI et PAULI ensis virga furoris erat. Providus ad superos dum mittit vota Senatus, Clausit post menses quinque dies XAVIER.

Alle die Sterbichen schienen verloren zu sein schon für immer; An Sankt Peter und Paul wütet die Zuchtrute arg. Während der weise Senator Gebete zum Himmel entsendet, Bannte Xaverii Tag nach fünf Morden die Not. Anno eintausendsechshundertachtzig zählte Von dem neunundzwanzigsten Junius an man, Bis auf den dritten im Christmonat Die Pest in Polkwitz regiert hat. Zweihundertfünfzehn Leut sind verblichen, und war noch diese Seuch weit eingeschlichen, aber um Hilf ein weiser Rat ein Glübnis Gott angloben tat: nemlich, daß jährlich der Rat und Gerichte beichte, all Bürger und Gemein im Gottesdienst Opfer reichte am Kirchfest St. Fabian und des heiligen Sebastian. Erectum Anno 1683 in Paschate. Renovatum Anno 1827, 1956, 1970, 2020-2023. Die Buchstaben auf dem Stadtbiidle werden wie folgt erklärt: A. Ein ehrwürdiger Rat als Ferdinand Mehl Konsul, Herr Melchior Ignatius Vogt Senior et Notarius, Herr Andreas Bergmann, Herr Andreas Bartholomäus Meißner, Herr Johann Preiß, Herr Paul Füssel, Gelöbnis vor dem wohlehr würdigen Herrn Johann Bachmann, Pfarrherr, im Anfang der Pest getan. B. Die Pfarrkirche St. Michael, darin das Gelöbnis und hl. Kommunion zu Ehren der hl. Fabian und Sebastian mit einer hl. Messe ein ehrwürdiger Rat verrichtet. C. Pfarrhaus. D. Sach unsrer lieben Frau. E. Der wohlehrwürdige Johannes Bachmann, getreuer Pfarrherr, an der Pestseuche gestorben. F. Pesthaftes Begräbnis. G. Der wohlehrwürdige Herr Johann Simon Vetter, Pfarrherr in Parchau, der diese Pestzeit diese Pfarrei ange nommen, da seine Hütte hat, da der Pfarrhof auch geschlossen war. H. Herr Bürgermeisters Hütte. I. Herr Thomas Medlun. K. Metzger. L. Herr Postmeister. M. Bürgerhütten. N. Soldaten und Corporal. O. Der Weg nach Zau che. P. Herr Federeinnehmers Hütten.

112. Kamień pamiątkowy z napisem „Sickte Polkowice 9.5.2004”.

53. Sickte – Polkowice

W maju 2004 roku w Polkowicach przebywała delegacja z zaprzyjaźnionej z Polkowicami gminy Sickte. Powodem wizyty było ósmioletnie kontaktów między dwiema gminami. Ostatniego dnia wizyty goście z Niemiec zasadzili symboliczne drzewko przy parafii pw. Matki Bożej Królowej Polski w Polkowicach⁶.

Kamień ustawiono obok posadzonego drzewa. Drzewko nie wygląda na dwadzieścia lat, tak więc zapewne to posadzono później.

SICKTE
POLKOWICE
9.5.2004

113. Kamień pamiątkowy.

6 Kaptur Konrad, *Przyjacielska wizyta*, [w:] Gazeta Polkowicka, nr 10/2004, s. 2.

114. Tablice zamontowane na ścianie korytarza w Szkole Podstawowej nr 2 im. Kornela Makuszyńskiego.

54. Szkole Podstawowej nr 2...

Na korytarzu Szkoły Podstawowej nr 2 im. Kornela Makuszyńskiego zamontowane zostały dwie tablice. Góra z nich, przedstawiająca patrona szkoły, podpisana jest następująco:

Kornel Makuszyński
1884-1953
POLKOWICE 7 CZERWCA 2002 RADA PEDAGOGICZNA

Poniżej zamontowano drugą tablicę:

SZKOŁE PODSTAWOWEJ NR 2 W POLKOWICACH
Z OKAZJI 30-lecia ISTNENIA ORAZ NADANIA JEJ IMIENIA
Kornela Makuszyńskiego
PISARZA SERCA I SŁONECZNYCH UŚMIECHÓW
ABSOLWENCI
POLKOWICE 7 CZERWCA 2002

115. Tablica pamiątkowa.

116. Mural upamiętniający 60-lecie KGHM Polska Miedź.

55. Przyszłość jest z miedzi

Mural zlokalizowany jest na jednym z bloków przy ul. 11 Lutego.

PRZYSZŁOŚĆ
JEST Z MIEDZI

W prawym górnym rogu:

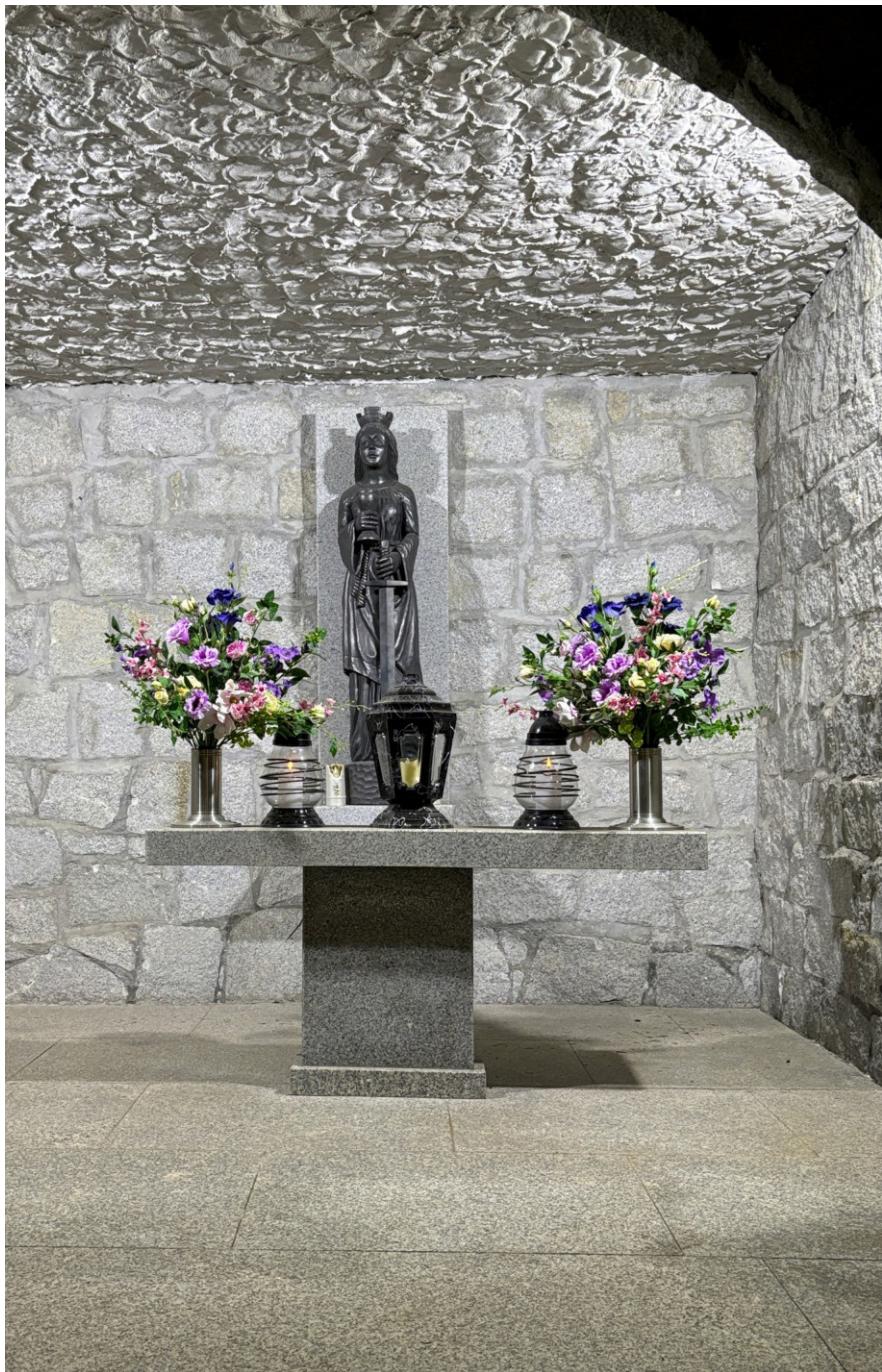
60 LAT
KGHM
POLSKA MIEDŹ

W prawym dolnym rogu logo:

KGHM
POLSKA MIEDŹ

117. Widok z drugiej strony ulicy na blok z muralem.

118. Święta Barbara w kaplicy koło kopalni Polkowice Główne.

56. Święta Barbaro...

W sąsiedztwie szybów P-I i P-II Zakładów Górnictwych Polkowice-Sieroszowice (niegdyś kopalnia Polkowice Główne) przy ul. Kopalnianej, znajduje się kapliczka z figurą św. Barbary. Po prawej stronie zamontowano tablicę z następującą inskrypcją:

...ŚWIĘTA BARBARO, ŚWIĘTA BARBARO,
GINĄCYCH POKRZEP ZWYCIESTWA WIARĄ,
CIEBIE WZWYWAMY GÓRNICY ŻYWCEM POGRZEBANI
ŚWIĘTA BARBARO WYWIEDŹ NAS Z OTCHŁANI

PAMIĘCI NASZYCH OJCÓW, MĘŻÓW,
SYNÓW, BRACI I KOLEGÓW - GÓRNIKÓW
KTÓRZY W WYROBISKACH NASZEJ KOPALNI
PONIEŚLI OFIARĘ NAJWYŻSZĄ

119. Tablica umieszczona po prawej stronie kaplicy.

120. Święty Florian przed polkowicką Państwową Strażą Pożarną.

57. Święty Florian

Figura św. Floriana ustawiona jest przy ul. Polnej 3, przed budynkiem Państwowej Straży Pożarnej. Pod postacią wyryto napis:

Św. Florian

Na znajdującym się poniżej piaskowcowym cokole znajduje się słabo widoczna inskrypcja:

Strzeż nas

**Na pamiątkę
XV rocznicy
utworzenia PSP
w Polkowicach
Strażacy**

12.5.2007

121. Figura św. Floriana na tle budynku PSP.

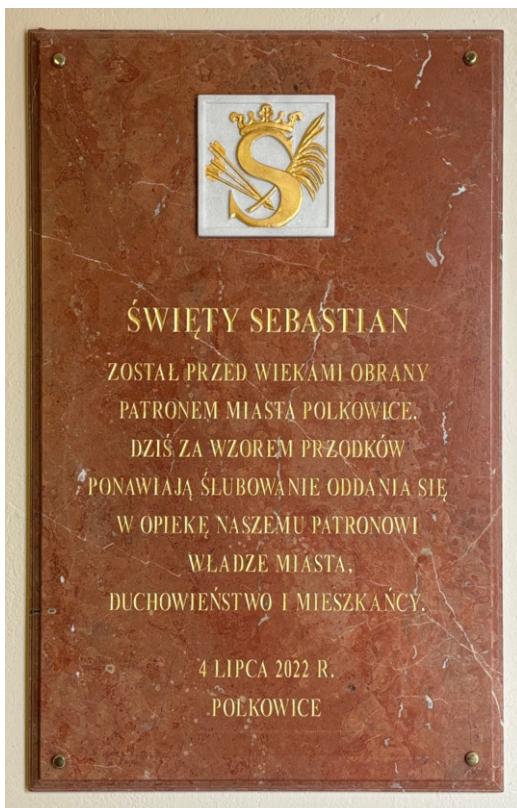
122. Przedsionek kościoła pw. Matki Bożej Królowej Polski. Po lewej stronie drzwi wejściowych zamontowana jest tablica pamiątkowa.

58. Święty Sebastian

Tablica pamiątkowa zamontowana w przedsionku kościoła pw. Matki Bożej Królowej Polski, po lewej stronie drzwi wejściowych.

ŚWIĘTY SEBASTIAN
ZOSTAŁ PRZED WIEKAMI OBRANY
PATRONEM MIASTA POLKOWICE.
DZIŚ ZA WZOREM PRZODKÓW
PONAWIAJĄ ŚLUBOWANIE PODDANIA SIĘ
W OPIEKĘ NASZEMU PATRONOWI
WŁADZE MIASTA,
DUCHOWIEŃSTWO I MIESZKAŃCY.

4 LIPCA 2022 R.
POLKOWICE

123. Tablica pamiątkowa.

124. Tablica zlokalizowana przy ul. Dąbrowskiego, w sąsiedztwie ZG Rudna.

59. Tu zginął Piotr Kidoń

Tablica zlokalizowana jest przy ul. Dąbrowskiego, w niewielkiej odległości od siedziby kopalni Rudna.

TU ZGINAŁ
PIOTR
KIDON
ur. 16.08.1986
zm. 25.07.2013

ODSĘDŁEŚ OD NAS
NIESPODZIEWANIE, NIE BYŁO
CZASU NA POŻEGNANIE...

NA ZAWSZE
W NASZYCH SERCACH

125. Tablica upamiętniająca miejsce, w którym zginął Piotr Kidoń.

126. Pomnik stojący przed kopalnią Rudna.

60. W 25 rocznicę powstania kopalni..

Pomnik stojący przy ZG Rudna, ul. Dąbrowskiego. Z przodu napis:

W 25 ROCZNICĘ POWSTANIA KOPALNI,
W HOŁDZIE TYM KTÓRZY KOPALNIĘ "RUDNA" BUDOWALI
DLA JEJ WIELKOŚCI NIE ŻAŁOWALI WYSIŁKU ZDROWIA,
A NAWET ŻYCIA

Z drugiej strony pomnika napisy:

1974 1984 • X • LAT EKSPLOATACJI RUD MIEDZI
W ZAKŁADACH GÓRNICZYCH • RUDNA •

Inskrypcja z boku pomnika:

GŁAZ NARZUTOWY GRANITU SZWEDZKIEGO
WYDOBITY Z SZYBU RI W TRAKCIE DRĄŻENIA

127. Widok drugiej strony pomnika.

128. Napis z boku pomnika.

129. Tablica pamiątkowa z kościoła pw. św. Barbary.

61. W dniu 17 grudnia 1981 roku...

Tablica zamontowana w kościele pw. św. Barbary. W górnej części krzyż i godło górnicze. Poniżej wygrawerowano napis:

Pan obrońca mego życia
kogo miałbym się lękać

W dniu 17 grudnia 1981 roku
po pacyfikacji Kopalni „Rudna” przez oddziały ZOMO
protestujący górnicy
otrzymali w tej świątyni schronienie i duchowe wsparcie.

W XXX Rocznice wydarzeń grudniowych
Społeczeństwo Zagłębia Miedziowego i SKGRM NSZZ
SOLIDARNOŚĆ

składa

hołd i wyraża wdzięczność strajkującym górnikom i członkom
Miedzyzakładowego Komitetu Strajkowego
NSZZ SOLIDARNOŚĆ
przeciwko wprowadzeniu stanu wojennego i zniewoleniu narodu

Polkowice 17 grudnia 2011 r.

130. Tablica zamontowana jest obok południowych schodów prowadzących na chór organowy.

131. Pomnik Józefa Piłsudskiego.

62. W hołdzie Józefowi Piłsudskiemu...

Pomnik ustawiony u zbiegu ul. Targowej i ul. Browarnej. Na cokole napisy:

W HOŁDZIE JÓZEFOWI PIŁSUDSKIEMU

5 XII 1867 - 12 V 1935
MĘŻOWI STANU

PIERWSZEMU MARSZAŁKOWI POLSKI
WSPÓŁTWÓRCY ODRODZONEJ RZECZYPOSPOLITEJ
PO 123 LATACH NIEWOLI
W 100 ROCZNICĘ „CUDU NAD WISŁĄ”
MIESZKAŃCY POLKOWIC
SPOŁEŻEŃSTWO ZAGŁĘBIA MIEDZIOWEGO
RODACY W KRAJU I ZA GRANICĄ

KTO NIE SZANUJE
I NIE CENI
SWEJ PRZESZŁOŚCI,
NIE JEST GODZIEN
SZACUNKU TERAźNIEJSZOŚCI
ANI PRAWA DO PRZYSZŁOŚCI

JÓZEF PIŁSUDSKI

POLKOWICE 15.08.2020r.

KOMITET SPOŁECZNY BUDOWY POMNIKA
Roman Rozmysłowski, Wojciech Marciniak, Jan Zarzycki

KOMITET HONOROWY
Elżbieta Witek - Marszałek Sejmu, Dorota Czudowska - senator
Krzysztof Kubów - poseł, Wojciech Zubowski - poseł
Łukasz Puźniecki - Burmistrz Polkowic, Ksiądz Marek Pluskota - Dziekan
Ksiądz Ireneusz Wójs - Wicedziekan, Ksiądz Jarosław Święcicki

DARCZYŃCY

Fundacja KGHM Polska Miedź

Marek Adamek, Piotr Cybulski, Jolanta Дмowska, Kamil Gruszka,
Danuta i Marek Jankowscy, Piotr Karwan, Joanna i Norbert Kaca,
Ireneusz Klamer, Leszek Kordek, Norbert Kosowski, Krystyna i Wiesław Kozdroń,
Helena Krupska, Janusz Lenczuk, Tadeusz Maćkała, Iwona Marciniak, Adam Nagrodzki,
Przemysław Nowak, Elżbieta paluch, Olga i Grzegorz Pasternak, Andrzej Pilimon,
Urszula Rozmysłowska, Zdzisław Synowiec, Dorota Spólnik-Luczak,
Wacław Szetelnicki, ks. Łukasz Świerniak, Ryszard Wyraz

„Winni jesteśmy wobec kraju (...) zapomnieć nareszcie o tym, co nas dzieli, a pomyśleć o tym, co nas może jednoczyć”

- Maciej Rataj

**W HOŁDZIE
MACIEJOWI RATAJOWI
(19.02.1884 - 21.06.1940)**

Posłowi i Marszałkowi Sejmu II RP,
działaczowi ruchu ludowego,
pracującemu dla dobra Ojczyzny,
zamordowanemu przez
Niemcy hitlerowskie w Palmirach

SDIM
SEJM DZIECI I MŁODZIEŻY

132. Tablica upamiętniająca Macieja Rataja.

63. W hołdzie Maciejowi Ratajowi

Na korytarzu Szkoły Podstawowej nr 4 im. Marii Skłodowskiej-Curie przy ul. Hubala 3 zamontowana jest tablica pamiątkowa o następującej treści:

„**Winni jesteśmy wobec kraju (...)
zapomnieć nareszcie o tym, co nas dzieli,
a pomyśleć o tym,
co nas może jednoczyć”**
- Maciej Rataj

W HOŁDZIE
MACIEJOWI RATAJOWI
(19.02.1884 - 21.06.1940)
Posłowi i Marszałkowi Sejmu II RP,
działaczowi ruchu ludowego,
pracującemu dla dobra Ojczyzny,
zamordowanemu przez
Niemcy hitlerowskie w Palmirach
SDiM
SEJM DZIECI MŁODZIEŻY

133. Szkoła Podstawowa nr 4 im. Marii Skłodowskiej-Curie.

134. Tablica zamontowana na elewacji ratusza.

64. W hołdzie Polakom wygnanym...

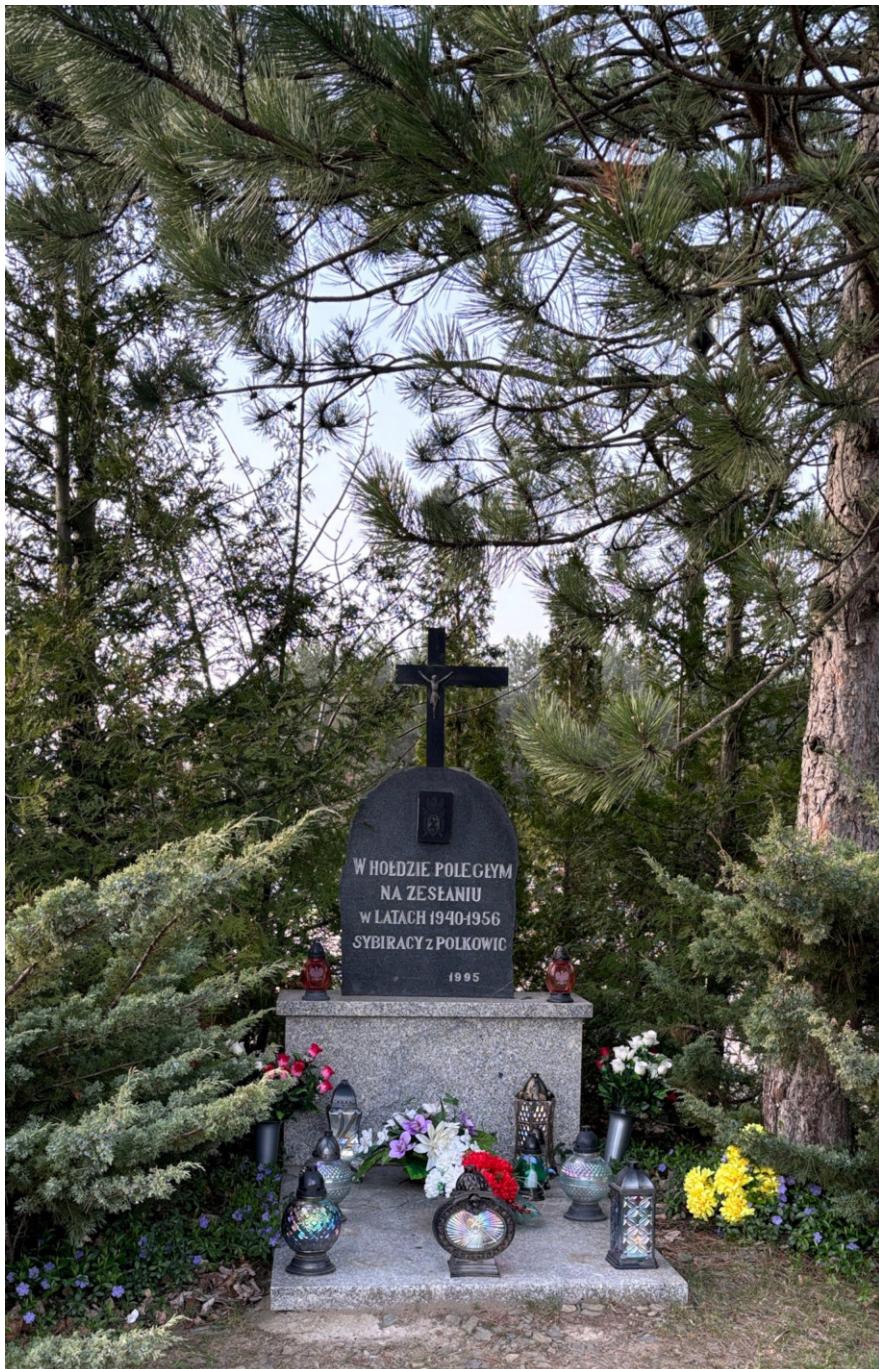
Tablica zamontowana w zachodniej części południowej elewacji ratusza.

W HOŁDZIE POLAKOM WYGNANYM
Z KRESÓW WSCHODNICH II RZECZPOSPOLITEJ,
KTÓRZY PO 1945 ROKU TUTAJ,
NA ZIEMI POLKOWICKIEJ,
ZNALEŹLI SWÓJ DRUGI DOM.
SPOŁECZNOŚĆ POLKOWIC 2021

Na konturach Polski i Kresów oznaczono lokalizację miast Polkowice, Wilno, Grodno i Lwów.

135. Tablica zamontowana na elewacji ratusza.

136. Symboliczna mogila na cmentarzu komunalnym.

65. W hołdzie poległym na zesłaniu...

Na cmentarzu komunalnym w Polkowicach znajduje się, nieco skryta między drzewami, symboliczna mogiła. W górnej części tablicy umieszczono godło Związku Sybiraków, a poniżej niego widnieje inskrypcja:

W HOŁDZIE POLEGŁYM
NA ZESŁANIU
W LATACH 1940-1956
SYBIRACY Z POLKOWIC
1995

137. Inskrypcja na mogile.

138. Figura Jezusa Chrystusa ustawiona przed kościołem pw. św. Michała Archanioła.

66. W świętym Roku Jubileuszowym...

Figura Jezusa Chrystusa ustawiona jest przed kościołem pw. św. Michała Archanioła. Na granitowym cokole widnieje inskrypcja:

W ŚWIĘTYM
ROKU
JUBILEUSZOWYM
2000
PARAFIANIE

139. Inskrypcja na postumencie figury.

140. Tablica w bruku na rynku.

67. W tym miejscu...

Tablica umieszczona w bruku polkowickiego rynku, przed zachodnią elewacją ratusza.

W TYM MIEJSCU
DNIA 15 CZERWCA 2007 ROKU
ZOSTAŁ PRZYJĘTY I PO RAZ PIERWSZY ZABRZMIĄŁ
HEJNAŁ POLKOWIC
AUTORSTWA JANA KANTEGO PAWLUSKIEWICZA

BURMISTRZ POLKOWIC
WIESŁAW WABIK

141. Tablica zlokalizowana w miejscu, gdzie po raz pierwszy zabrzmiał hejnał Polkowic.

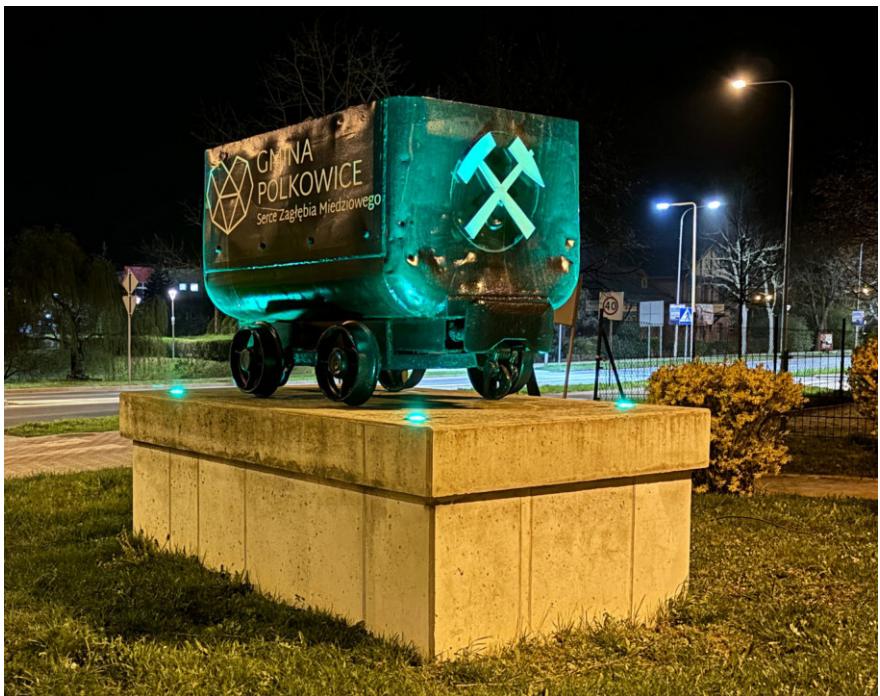
142. Wagonik górniczy.

68. Wagonik górniczy

Wagonik ustawiony jest u zbiegu ul. Kardynała Bolesława Kominka i ul. Głogowskiej. Z obu boków znajduje się logo gminy oraz napis:

**GMINA
POLKOWICE
Serce Zagłębia Miedziowego**

Z przodu i z tyłu wagonika znajduje się godło górnicze. W nocy ten czarny wagonik podświetlony jest zielonym światłem, a zielony i czarny to kolory flagi górniczej.

143. Wagonik podświetlony zielonym światłem.

144. Wiatrak holenderski.

69. Wiatrak holenderski

Tablica zamontowana nad drzwiami prowadzącymi⁷ do wiatraka:

WIATRAK HOLENDERSKI
ODRESTAUROWANO W LATACH 2018-2020
W HOŁDZIE WSZYSTKIM POKOLENIOM POLKOWICZAN,
ZARÓWNO PRZEDWOJENNYM MIESZKAŃCOM MIASTA,
JAK I POWOJENNYM OSADNIKOM I EKSPATRIANTOM,
GOSPODARZOM POLKOWIC NA PRZESTRZENI WIEKÓW.

GMINA
POLKOWICE
Serce Zagłębia Miedziowego
BURMISTRZ POLKOWIC
ŁUKASZ PUŹNIECKI
POLKOWICE A.D.2020

145. Tablica zamontowana nad wejściem do wiatraka.

7 Z kolei przed wiatrakiem stoi tablica informacyjna (w języku polskim, niemieckim i angielskim) o następującej treści: *Wiatrak Polkowicki*. Jest to obecnie jedyny wiatrak przemysłowy typu „holender” zachowany w Gminie Polkowice. Zbudowany został jako młyn wiatrowy do mielenia zboża. Spłonął w 1846 roku. W miejscu drewnianego wiatraka, rodzina Reichel, wybudowała w latach 80. XIX wieku murowany z cegły 16 metrowy korpus, który wieńczyła ruchoma głowica ze skrzydłami, obracana siłą wiatru. Nowy właściciel Ernest Zimmerling zainstalował w konstrukcji napęd maszyną parową, a w 1911 roku, jego syn Paul doprowadził z zakładów energetycznych Leopolda Wierzejewskiego prąd co spowodowało uniezależnienie działania młyna od siły wiatru. Zabytkowe żarna. Żarna to mechanizm, który mieli ziarna zbóż na mąkę. Żarna składają się z dwóch kamieni, z czego tylko górnny wprawiano w ruch obrotowy za pomocą żelaznej osi. Górnym kamieniem zwano biegunem, a dolnym zwano leżakiem. Prezentowane żarna to kamienie młynskie, które do XV do XIX nazywano „Ślązakami” z powodu sprowadzania ich z kamieniołomów na Śląsku. Wykonane są z piaskowca i ważą ok. 350-400 kg. Widoczne kamienie to biegunki, czyli górne kamienie.

146. Kościół pw. św. Michała Archanioła.

70. Wiatrowskaz 1993

Na szczytce wieży kościoła pw. św. Michała Archanioła zamontowany jest wiatrowskaz⁸, na którym ukazano patrona świątyni walczącego z leżącym u jego stóp smokiem. Poniżej widoczna jest data 1852, natomiast po prawej 1993.

Niewątpliwie ta druga data związana jest z remontem dachu wieży kościołnej i ma upamiętniać rok, kiedy dokonano jego renovacji.

147. Wiatrowskaz zamontowany na szczytce wieży kościoła pw. św. Michała Archanioła. Zdjęcie wykonane aparatem fotograficznym Canon SX 60HS.

8 Na pozostałych polkowickich kościołach nie ujrzymy wiatrowskazów. Natomiast ten zamontowany na wieży ratusza posiada napis ANNO 1775.

148. Złoty Miedziak.

71. X Polkowickie Dni Teatru

Upamiętnienie zlokalizowane przy ul. Skalników, przed Polkowickim Centrum Animacji.

ZŁOTY
MIEDZIAK
Nagroda publiczności
X Polkowickich
Dni Teatru
Polkowice 2008

Napisy z tyłu:

X Polkowickie
Dni Teatru
III-IV 2008
patronat honorowy
Janusz Gajos

Laureaci pierwszego "Złotego Miedziaka" 2008:

Anna Seniuk

Leszek Mądzik

Bronisław Wrocławski

Adam Opatowicz

Witold Mazurkiewicz i Janusz Opryński

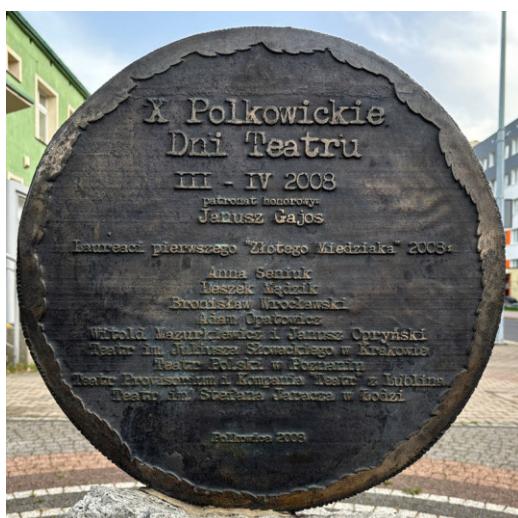
Teatr im. Juliusza Słowackiego w Krakowie

Teatr Polski w Poznaniu

Teatr Provisorium i Kompania "Teatr" z Lublina

Teatr im. Stefana Jaracza w Łodzi

Polkowice 2008

149. Druga strona Złotego Miedziaka.

150. Tablica pamiątkowa w dawnym Gimnazjum nr 1 im. Jana Pawła II.

72. Z inicjatywy młodzieży szkolnej...

Tablica upamiętnia nadanie imienia nieistniejącemu dziś gimnazjum przy ul. Ociowskiej imienia Jana Pawła II. Współcześnie budynek ten jest częścią Szkoły Podstawowej nr 3 im. Arkadego Fiedlera.

*„Musicie od siebie wymagać,
nawet gdyby inni od was
nie wymagali.”*
JAN PAWEŁ II

Z INICJATYWY MŁODZIEŻY SZKOLNEJ, DLA KTÓREJ PAPIEŻ
STAŁ SIĘ NAJWIĘKSZYM AUTORYTETEM I PRZYJACIELEM,
W DNIU 18 MAJA 2006 R., W 86. ROCZNICĘ URODZIN
WIELKIEGO POLAKA KAROLA WOJTYŁY,
GIMNAZJUM NR 1 W POLKOWICACH
OTRZYMAŁO IMIĘ JANA PAWŁA II

151. Tablica upamiętniająca nadanie imienia szkole.

152. Ratusz w Polkowicach, na pierwszym planie narożnik z wmurowaną tablicą.

73. Z okazji 50-lecia odzyskania...

Tablica wmurowana została przy wschodniej krawędzi południowej elewacji ratusza.

Z OKAZJI 50-LECIA
ODZYSKANIA PRAW MIEJSKICH
PRZEZ
MIASTO POLKOWICE

BURMISTRZ POLKOWIC
WIESŁAW WABIK
A.D. 2017

W lewym dolnym rogu widoczny medal z napisem:

50-lecie odzyskania praw miejskich
Polkowice 2017

153. Tablica upamiętniająca 50-lecie odzyskania praw miejskich.

154. Miniatura wieża wyciągowa szybu kopalni „ZG Rudna”.

74. ZG Rudna

Miniaturowa wieża wyciągowa szybu kopalnianego stoi na środku Ronda 11 Listopada. Na jego szczytce umieszczony jest napis:

ZG RUDNA

Na poziomie gruntu znajduje się tablica pamiątkowa o następującej treści:

KGHM Polska Miedź S.A.
Oddział Zakłady Górnictwa „Rudna”
w darze mieszkańców Polkowic
z okazji Jubileuszu 45-lecia funkcjonowania
Zakładów Górnictwa „Rudna”

Marek Świder
Dyrektor Naczelnny Oddziału
Zakłady Górnictwa „Rudna”

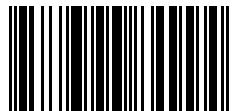
Polkowice, dnia 4 grudnia 2019 r.

155. Tablica umieszczona przy fundamencie wieży wyciągowej szybu.

KŁADY GÓRNICZE RUDNA"

ISBN 978-83-968499-4-6

9 788396 849946 >